

การศึกษาสภาพและปัญหาการมีรายได้ของผู้สูงอายุ
ตำบลบ่อไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์

The Condition and problem Income of aging at Borlung
Subdistrict, Phetchabun Province

โดย

จิรภัทร ใจอารีย์
ธนพร บัวรอด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ได้รับการสนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มกราคม 2560

การศึกษาสภาพและปัญหาการมีรายได้ของผู้อายุ
ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

(ข้อตกลงเลขที่ 58-00-1842 รหัสโครงการ S-05-2560)

โดย

จิรภัทร ใจอารีย์
ธนพร บัวรอด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ได้รับการสนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มกราคม 2560

The Condition and problem Income of aging at Borlung
Subdistrict, Phetchabun

(Contract no58-00-1842 Project code S-05-2560)

By

Jerapat Jaiarree

Thanaporn Buarod

Pibulsongkram Rajabhat University

This Project was supported by

Thai Health Promotion Foundation
(ThaiHealth)AndPibulsongkramRajabhat University
January 2560

หัวข้องานวิจัยเรื่อง	การศึกษาสภาพและปัญหาการมีรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อผู้วิจัย	จิรภัทร ใจอารีย์
คณะ/สังกัด	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ปี	2560
คำสำคัญ	รายได้, ภูมิปัญญา, ผู้สูงอายุ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Study ผลการศึกษาพบว่า 1) ความรู้ ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมากที่สุดคือ ความรู้ด้านจักรสานภาชนะจากไม้ไผ่ คิดว่าภูมิปัญญาด้านนี้ สามารถสร้าง รายได้ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นได้ เพราะผลผลิตสามารถส่งออกตลาดได้ 2) การสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าอาชีพหลักของผู้สูงอายุคือ เกษตรกรรม อาชีพที่เสริมรายได้ของผู้สูงอายุ คือ รับจ้างทั่วไป 130 ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 3) ปัญหาและ อุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ อายุมาก ความต้องการให้มหาวิทยาลัย ช่วยเหลือในการประกอบอาชีพคือ อบรมด้านเกษตร ความต้องการที่ให้มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือการ ประกอบอาชีพคือ ด้านเกษตร

Research Title	The Condition and problem Income of aging at Borlung Subdistrict, Phetchabun
Author	Jeerapat Jaiaree
Faculty	Faculty of Management Science Human Resource Management
Institute	Pibulsongkram Rajabhat University
Year	2017
Keywords	Income, local wisdom, Aging

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the income mechanism of the aging in Borang Dstrict, Phetchabun. The results of this qualitative research showed that 1)the elderly people's needs for local wisdom were bamboo basketry. They thought this local wisdom could help the community make more income because their products could be sold at the market.2) Their main career was agriculture, and they had to find additional jobs as general employees. The 130 factors influencing them to find additional jobs were economic factors.3) Their problem and burden to do additional jobs were their old age and they would like the university to provide them training on agricultural jobs. Income could be done by doing additional jobs supported by government funds and other factors.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาสภาพและปัญหาการมีรายได้ของผู้อายุ ตำบลบ่อริง จังหวัด เพชรบูรณ์ สำเร็จลงได้ด้วย ความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งมาตลอด ที่ได้ให้คำแนะนำในการ ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ตลอดมาส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และต้องขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากขาดความร่วมมือจากผู้มีพระคุณต่อไปนี้ ได้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัย อยู่ในเขตตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่น และข้าราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรงาม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ซึ่งทุก ท่านที่กล่าวมาได้ให้ความช่วยเหลือจนทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน และได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อริง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการพัฒนาและกลไกการบริหารจัดการ รูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้อายุ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาต้องขอขอบพระคุณจากใจจริงมา ณ โอกาสนี้

จิรภัทร ใจอารีย์

มกราคม 2560

คำนำ

การวิจัยการศึกษาสภาพและปัญหาการมีรายได้ของผู้อายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินงานโดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ผู้อายุ และการสร้างหลักประกันรายได้ของคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม สามารถระบุแนวทางในการขยายผลไปยังพื้นที่อื่น

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลและผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด ที่ประกอบด้วยผู้บริหาร หรือแกนนำในชุมชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารด้านสาธารณสุข ทีมสหกรณ์วิชาชีพที่ให้บริการการดูแลระยะยาว กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ข้อมูล และร่วมวิพากษ์โครงการ หรือให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

จิรภัทร ใจอารีย์

มกราคม 2560

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
1 บทนำ	1
ปัจจัยของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ.....	1
วัตถุประสงค์.....	8
กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน.....	8
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	9
ความหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับรายได้ผู้สูงอายุ.....	18
ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับแผนผู้สูงอายุ.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล.....	29
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
	29
	30
4 ผลการวิจัย.....	31
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	31
ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ.....	39
ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้.....	41
ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพ ของชุมชน.....	44
5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	46
ข้อเสนอแนะ.....	47
บรรณานุกรม.....	49
ภาคผนวก.....	52
ประวัติผู้วิจัย.....	53

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงสัดส่วนผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป ข้อมูลปี 2556	2
2 จำนวนประชากรในตำบลบ่อรังจำนวนหลังคาเรือน 3,545 หลังคาเรือน	7
3 จำนวนประชากรผู้สูงอายุ ในหมู่บ้านของตำบล บ่อรัง อ วิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์	7
4 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ	31
5 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ	32
6 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ	32
7 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพการอยู่อาศัย	33
8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา	33
9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	34
10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้ทั้งหมด	34
11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากคู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง	35
12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากการประกอบอาชีพ	35
13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและบ้านนาญ	36
14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์	36

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รายจ่ายส่วนตัวของผู้สูงอายุ	37
16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รายจ่ายครอบครัวของผู้สูงอายุ	37
17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เงินเก็บตั้งเดิมของผู้สูงอายุ	38
18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เงินสะสมระหว่างเดือนของผู้สูงอายุ	38
19 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ หนี้สินของผู้สูงอายุ	39
20 แสดงตารางความรู้ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญา	39
21 แสดงการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาหรือเรียนรู้ภูมิปัญญา	40
22 แสดงอาชีพหลักของผู้สูงอายุ	41
23 แสดงอาชีพเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ	42
24 แสดงระยะเวลาในการประกอบอาชีพเสริม	42
25 แสดงปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม	43
26 แสดงปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม	43

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 สัดส่วนผู้สูงอายุตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึง 2574	3
2 ประเมินการอัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยสูงอายุ	4

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศที่พัฒนาแล้วนำมาซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สวัสดิการทางสังคม การแพทย์ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ที่ดี มีโภชนาการทางอาหารที่ถูกหลักอนามัย ประชากรมีมาตรฐานชีวิตที่ดี มีการศึกษา อีกทั้งทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น อัตราการตายลดลง ประชากรมีอายุยืนยาวจนทำให้ประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละประเทศต้องหาแนวทางในการจัดการ

ปัจจัยของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

1. การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้าทำให้สามารถเพิ่มสวัสดิการแก่ประชาชนได้มากขึ้น มีการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข อนามัยโรงพยาบาลและการคมนาคมขนส่งได้อย่างทั่วถึง ขณะที่ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีการบริโภคที่ถูกหลักโภชนาการ มีการศึกษา รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัย ทำให้ประชาชนมีอายุยืนยาวมากขึ้น

2. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์

ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้มีการพัฒนาทางการแพทย์และมีนวัตกรรมใหม่ที่รักษาโรคและควบคุมโรคระบาด การบำรุงร่างกายให้มีสุขภาพแข็งแรง ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว

3. นโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตร

การวางแผนครอบครัวให้มีบุตรน้อยลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป การมีบุตรมากอาจก่อให้เกิดภาระเพิ่มขึ้นและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศทำให้บางประเทศที่มีนโยบายวางแผนครอบครัวมีผลทำให้อัตราการเกิดลดลงอย่างรวดเร็ว หรือตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอย่างกรณีประเทศจีนที่มีนโยบายควบคุมการมีบุตร ซึ่งเห็นผลได้อย่างรวดเร็วทำให้อัตราการเกิดลดลงและผลที่ตามมาทำให้จีนเป็นประเทศหนึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ค่านิยมและทัศนคติภายใต้ในยุคที่มีการแข่งขัน สังคมเปลี่ยนไปทำให้ผู้หญิงมีการแต่งงานลดลง หรือมีการหย่าร้างเพิ่มขึ้น มีบุตรน้อยลงทำให้อัตราการเกิดลดลงโครงสร้างสังคมเปลี่ยนไปมีวัยเด็กน้อยลงขณะที่มีวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ตัวอย่างในตารางแสดงสัดส่วนร้อยละของประชากรในช่วงอายุต่าง ๆ ในแต่ละประเทศในปี 2013 (E-newsletter ฉบับพฤศจิกายน , 2559

ตารางที่ 1 : สัดส่วนผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป ข้อมูลปี 2556

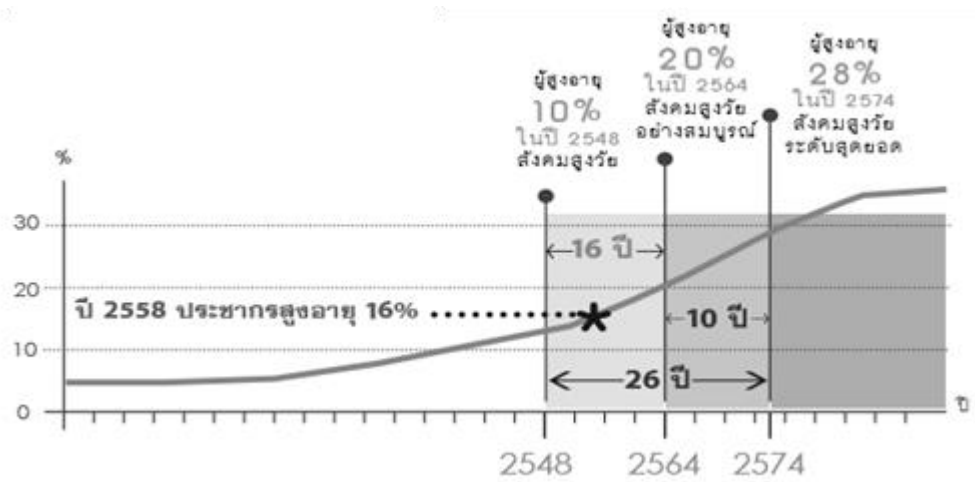
ประเทศ	ร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป
โลก	11.5
ประเทศที่พัฒนาแล้ว	22.5
ประเทศกำลังพัฒนา	9.1
ประเทศด้อยพัฒนา	5.4
ประเทศไทย	13.9

แหล่งที่มา : United Nations. (2012). World Population Prospects: The 2010 Revision.

ข้อมูลในตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ประชากรไทยมีอายุสูงขึ้นมาก ระดับการสูงอายุ (เมื่อวัดโดย อัตราส่วน ร้อยของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ต่อประชากรทั้งหมด) ของประชากรไทย (ร้อยละ 14) สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของ ประชากรทั่วโลก (ร้อยละ 12) สูงกว่าของประเทศกำลังพัฒนา (ร้อยละ 9) มาก และกำลังจะมีอายุสูงขึ้นใกล้ จะทันกับประเทศพัฒนาแล้ว (ร้อยละ 22.5) ในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ประชากรไทยมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การเกิดที่ลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว และอายุของคนไทยที่ยืนยาวขึ้นทำให้โครงสร้างอายุของประชากร ไทยได้เปลี่ยนผ่านจากที่เคยเป็นประชากรเยาว์วัยกลายเป็นประชากรสูงวัย ในอดีตเมื่อ 50 ปีก่อน สำนะโน ประชากรปี ประเทศไทยขณะนั้นเป็นสังคมเยาว์วัยที่มีประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มากถึงร้อยละ 45 และมีประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไปเพียงร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมดเท่านั้น

ตัวเลขจากการคาดประมาณประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ ได้แสดงให้เห็นว่า อีก 10 ปีข้างหน้า ในปี 2566 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในประเทศไทยจะมี จำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 14.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21 ของประชากรทั้งหมด เท่ากับว่าประเทศไทยจะ กลายเป็น "สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์" และนับจากวันนี้ไปอีกเพียง 6 ปี ในปี 2576 ประเทศไทยจะมี ประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึง 18.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29 ของประชากรทั้งหมด ใน ขณะเดียวกันนั้น สัดส่วนประชากรวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็จะลดลงเรื่อยๆ จากที่มีอยู่ร้อยละ 19 ในปี 2556 จะลดลงเหลือ เพียงร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2576 จึงกล่าวได้ว่าในเวลาอีกเพียงไม่ถึง 6 ปีข้างหน้า ประเทศไทยก็จะกลายเป็น "สังคมสูงวัยระดับสุดยอด" แล้วเมื่อมีประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึงหนึ่งในสี่ของ ประชากรทั้งหมด

แผนภาพที่ 1 : สัดส่วนผู้สูงวัยตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึง 2574

แหล่งข้อมูล

: สำนักโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513, 2523, 2533, 2543 และ 2553, สสช.

การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583, สสช.

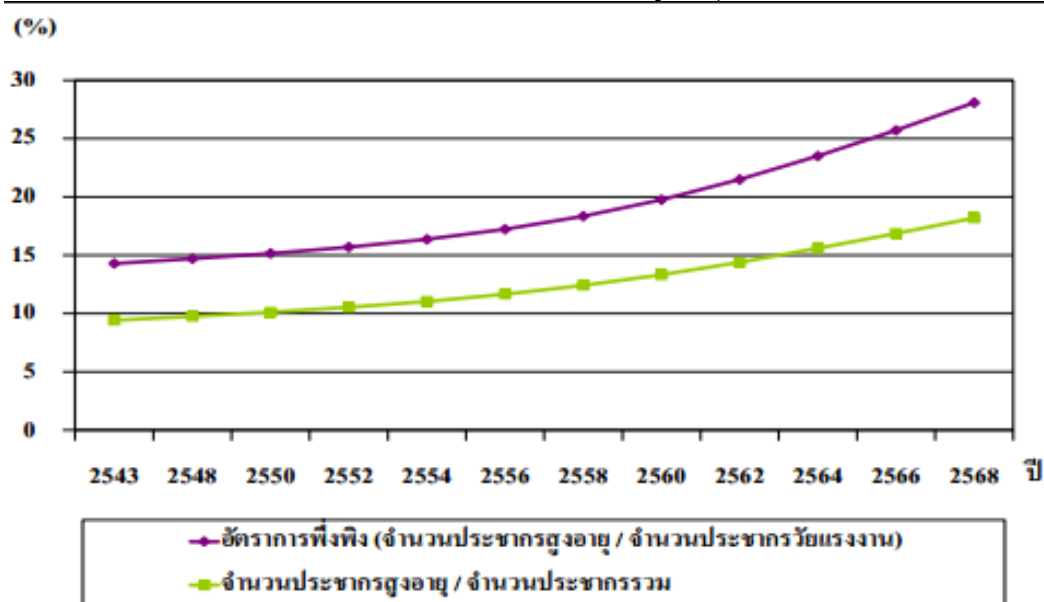
การกราฟจะเห็นได้ว่า “สังคมสูงวัย” (Aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด

“สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด

“สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด

ดังนั้นประเทศไทยควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับการเป็นสังคมแห่งผู้สูงอายุนี้ โดยเมื่อมีคนแก่หรือคนชรามากขึ้น สัดส่วนคนทำงานจะลดลง ผลผลิตโดยรวมก็จะลดลง ส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลงเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากงานที่ทำอยู่ ทำให้ไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากทางอื่น โดยผู้สูงอายुर้อยละ 80-90 ได้รับการเกื้อหนุนด้านการเงินจากครอบครัว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) แต่ในสภาพปัจจุบันแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลง พิจารณาจากแผนภาพที่ 1 ซึ่งเป็นประมาณการอัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยผู้สูงอายุจัดทำโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศแสดงถึงว่าผู้สูงอายุจะมีอัตราการพึ่งพิงเพิ่มสูงขึ้นเป็น 2 เท่าจากร้อยละ 14.30 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 28.9 ในปี 2568 ซึ่งหมายความว่าในปี 2543 ประชากรวัยทำงาน 100 คนมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ 14 คน ขณะที่ในอีก 25 ปีถัดมา ประชากร 100 คนต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในการดูแลผู้สูงอายุ 28 คน

แผนภาพที่ 2 ประมาณการอัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยสูงอายุ

ที่มา : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. 2549. การฉายภาพประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2568, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้และมีงานทำเพื่อลดอัตราการพึ่งพิง เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มากมายที่จะสามารถถ่ายทอดไปสู่รุ่นลูกหลานได้ และการนำความรู้ที่มีอยู่ของผู้สูงอายุเพื่อนำไปประกอบอาชีพจึงเป็นช่องทางหนึ่งในการเพิ่มรายได้ ที่สอดคล้องกับกฎหมายสำคัญที่เป็นหลักของผู้สูงอายุ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564) ที่มียุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ เตรียมความพร้อมให้ประชากรมีรายได้ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปลุกจิตสำนึกในสังคมและคุณค่าตลอดจนศักดิ์ศรีผู้สูงอายุ ตามมาด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 คือการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถมีการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งในผู้สูงอายุได้โดยมีการส่งเสริมการทำงานให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จากการเข้าไปลงเก็บข้อมูลในท้องที่ของตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์และได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักพัฒนาชุมชนตำบลบ่อรัง พบว่าผู้สูงอายุได้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกันทุกเดือนในวันจ่ายเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุประจำแต่ละหมู่บ้าน ยกตัวอย่างเช่น การออกกำลังกายร่วมกัน ไร่ไม้กลอง เป็นต้น ผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่พบว่าประกอบอาชีพรับจ้างรายวัน มีส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำเองเป็นของตนเอง หรือไม่มีเอกสารสิทธิในที่ทำกิน ประกอบกับพื้นที่เกษตรประสบปัญหาภัยแล้งเป็นประจำทุกปี ซึ่งนอกจากการรับจ้างแล้วยังมีการทำอาชีพเสริมโดยการทำสินค้าหัตถกรรมอย่างเช่น ดอกไม้จันทน์ ไม้กวาด ภาชนะใส่ของประเภทจักสาน เป็นต้น ผู้สูงอายุโดยส่วนมากได้รับการดูแลและสนับสนุนทางด้านรายได้จากลูกหลาน แต่ยังมีผู้สูงอายุในตำบลที่ถูกปล่อยร้างไม่มี

ลูกหลานคอยดูแลอยู่ประมาณ 5 หลังคาเรือน จากการสัมภาษณ์พบว่าตำบลบ่อรังมีจำนวน 22 หมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านอยู่ห่างไกลกัน ทำให้การพัฒนาไม่ทั่วถึง แต่ละหมู่บ้านจึงมีจุดเด่นในการทำสินค้าหัตถกรรมที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น หมู่ที่ 3 ทำดอกไม้จันทร์ ของชำร่วย ดอกไม้ สบู่ หมู่ที่ 11 ที่นอน (OTOP 4 ดาว) ไม้กวาด หมู่ที่ 12 ทำเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยสนับสนุนให้ส่งห้างสรรพสินค้า และข้าวโพด และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประธานชมรมผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่มีความสามัคคีกันมาก ผู้สูงอายุให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีถ้าหากทางองค์การบริหารส่วนตำบลเรียกรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมก็จะให้ความร่วมมือกัน ทุกครั้งในจำนวนที่มาก และจากการที่ผู้สูงอายุได้ทำสินค้ามาก็ได้ประสบกันสินค้าไม่มีช่องทางวางจำหน่าย ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความท้อแท้ในการผลิตสินค้าและได้ยกเลิกการผลิตไป

ด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทีมวิจัยจึงมีความต้องการที่จะเข้าไปศึกษาและร่วมกันแก้ไขปัญหาไปพร้อมกับคนในชุมชน และจัดทำแนวทางการพัฒนาด้านอาชีพเพื่อให้สินค้าและฝีมือแรงงานผู้สูงอายุมีศักยภาพที่สูงขึ้น สามารถเป็นที่ต้องการของตลาด รวมถึงจัดทำนโยบายแนะแนวทางช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าให้มีประสิทธิภาพ โดยนำความรู้ทางการตลาดมาเผยแพร่ให้กับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดจำหน่ายสินค้า เพื่อให้คนในตำบลปากแควมีความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าและหาช่องทางการจัดจำหน่ายที่สามารถปฏิบัติได้จริง และส่งผลผู้สูงอายุมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ลดอัตราการพึ่งพิงจากลูกหลานลงในอนาคต ถึงแม้ว่าในวัยผู้สูงอายุเป็นวัยที่สมควรจะพักผ่อน แต่จากการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) พบว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางทางจิตใจ มีความเสี่ยงต่อปัญหาทางสุขภาพจิตที่ค่อนข้างสูง การที่ผู้สูงอายุมีงานทำหรือยังคงทำงานอยู่ที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย มีแนวโน้มสุขภาพจิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานอย่างชัดเจน ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำจึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพจิตให้แก่ประชากรกลุ่มนี้ได้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ด้วยปัจจุบันโครงสร้างของประชากรโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุเร็วที่สุดในโลก หรือที่ประเทศจีนก็กำลังประสบปัญหาเช่นกัน โดยมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพียงแค่ในระยะเวลาเพียงหนึ่งช่วงอายุคนเท่านั้น สำหรับประเทศไทยก็คงหนีไม่พ้นปัญหานี้ซึ่งขณะนี้สังคมไทยกำลังถึงจุดเปลี่ยนที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) อย่างเต็มตัวแล้ว ทั้งนี้การที่ประเทศไทยจะถูกจัดให้อยู่ใน “สังคมผู้สูงอายุ” ประเทศนั้นจะต้องมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันโครงสร้างของประชากรในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก “ผู้สูงอายุ” หรือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย

การมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คือ อัตราส่วนผู้สูงอายุที่เป็นภาระเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมต่อการออมและการลงทุน ทำให้ผู้สูงอายุเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้นเพราะประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานมีเวลาเอาใจใส่ผู้สูงอายุน้อยลง ผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบตนเอง

มากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ องค์การภาคีรัฐซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่โดยตรงในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข จึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการสร้างคุณภาพชีวิต

ผู้สูงอายุ หรือ ระบุถึงการเข้าสู่ความสูงอายุของบุคคลที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ไม่สามารถอธิบายถึงหลักการและเหตุผลที่ชัดเจน หรือเกณฑ์ข้อตกลงที่เป็นสากล โดยทั่วไปพิจารณาจากองค์ประกอบในด้านต่างๆ เช่น การสูงอายุตามวัยหรือตามปีปฏิทินที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาของสภาพร่างกายและความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพและบทบาททางสังคมของบุคคล มาตรฐานที่ใช้ในการกำหนดได้ ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดโดยใช้อายุตามปีปฏิทินของบุคคลที่เชื่อว่าสามารถแสดงถึงช่วงวัยของบุคคลที่มีลักษณะของความสูงอายุซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์อายุเริ่มต้นที่เป็นมาตรฐาน เพียงยอมรับโดยทั่วไปว่าหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มประชากรที่มีอายุตามปีปฏิทิน (calendar age, chronological age) ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นเกณฑ์อายุเริ่มต้นเดียวกับขององค์การอนามัยโลกที่ใช้ในการกำหนดช่วงอายุของผู้สูงอายุ ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว แม้ในบางกรณีอาจไม่ได้กำหนดอย่างเป็นทางการหรือระบุชัดเจนทางกฎหมาย แต่โดยส่วนใหญ่ มักถูกอ้างอิงหรือตกลงไว้ที่เกณฑ์อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย กำหนดไว้หรือตกลงไว้ที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป การมีอายุ 60 ปี ยังเป็นการครบรอบปีนักษัตร รอบที่ 5 และเริ่มต้นปีนักษัตรรอบที่ 6 จากรอบปีนักษัตร 12 ปี ซึ่งเป็นที่นิยมในการนับในหลายๆ ประเทศทางเอเชีย (Cowgill, 1986) สำหรับบางประเทศ เช่น กลุ่มประเทศในภูมิภาคแอฟริกา ถูกเสนอให้ใช้ที่เกณฑ์อายุของบุคคล ตั้งแต่ 50 ปี หรือ 55 ปีขึ้นไป เนื่องจากยังมีอายุไม่ยืนยาวเท่ากับภูมิภาคอื่นๆ

ตำบลบ่อรังเป็นตำบลเก่าแก่ของอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประชากรผู้สูงอายุอยู่จำนวนมาก จำนวนประชากรใน ตำบลบ่อรัง 14,799 คน จำนวนผู้สูงอายุ 2,379 คนภาวะเจริญพันธุ์เป็นอีกกระบวนการหนึ่งทางประชากร ที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการเพิ่มประชากรของประเทศไทย อัตราเจริญพันธุ์รวมยอด หรือจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งจะให้กำเนิดได้ตลอดวัยเจริญพันธุ์ ได้ลดลงจาก 6.3 ในช่วงปี พ.ศ. 2503-2508 จนเหลือประมาณ 2 คนในปัจจุบันการที่ระดับเจริญพันธุ์ในกลุ่มสตรีไทยลดลงอย่างมากในช่วงเวลาไม่นานนัก ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากนโยบายประชากร ที่เน้นการวางแผนครอบครัวโดยการสมัครใจในกลุ่มคู่สมรสที่เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2513 ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การวางแผนครอบครัวแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว ก็คือ การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ นอกจากนี้การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมตลอดจนการมีส่วนร่วมของสตรี ในการพัฒนาด้านต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการมีบุตร กล่าวคือ จะคำนึงถึง "คุณภาพ" มากกว่า "ปริมาณ"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพรายได้ของผู้สูงอายุตำบล บ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความรู้ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบล บ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุใน ตำบล บ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

ผู้สูงอายุจำนวน 365 คน ในตำบล บ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมรายได้ให้เพิ่มขึ้น ในบ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์
2. ให้ความรู้และอบรมเกี่ยวกับด้านการประกอบอาชีพเสริมของผู้สูงอายุในบ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์
3. ผู้สูงอายุมีการพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นในบ่อรัง อำเภอกวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุตำบลบ่อไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางด้านทฤษฎีแนวความคิดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
2. ความหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
3. แนวคิดเกี่ยวกับรายได้ผู้สูงอายุ
4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับแผนผู้สูงอายุ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

แนวคิดผู้สูงอายุ

แนวคิดผู้สูงอายุการให้ความหมายหรือคำนิยาม โดยมีการกำหนดว่าบุคคลใดนั้นจะย่างเข้าสู่วัยสูงอายุเมื่อใดนั้น ก็จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น สภาพสังคม ประเพณี และกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยทั่วไปความหมายของผู้สูงอายุจะใช้เรียกบุคคลที่มีอายุมากที่มีลักษณะผมหงอก หน้าตาเหี่ยวแห้ง การเคลื่อนไหวเชื่องช้า เป็นต้นสำหรับประเทศไทยมีการให้ความหมายของผู้สูงอายุตามองค์การอนามัยโลก และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2546 ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และได้มีการใช้ความหมายของผู้สูงอายุนี้ เป็นการกำหนดช่วงที่ผู้สูงอายุมีโอกาสเริ่มได้รับสิทธิต่าง ๆ จากทางราชการด้วยการอายุเกษียณของข้าราชการหรืออายุที่เริ่มได้รับเบี้ยยังชีพ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดอายุที่ 60 ปีนี้ไม่ได้เป็นเกณฑ์ หรือข้อตกลงที่เป็นสากลมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ลอว์ตัน ได้ศึกษาคุณภาพชีวิต หรือการมีชีวิตที่ดีในผู้สูงอายุและกล่าวว่าผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน คือ

1. การมีความสุขทางด้านจิตใจ (Psychological Well-being) หมายถึง การที่บุคคลสามารถประเมินได้ว่า ประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมามีคุณภาพ โดยประเมินได้จากผลกระทบระดับความสุขที่ได้รับ และความสำเร็จที่ได้บรรลุตามความต้องการ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม (Behavioral Competence) หมายถึงความสามารถในการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งรวมถึงการทำหน้าที่ของร่างกาย การมีสุขภาพที่ดีการรับรู้ที่ถูกต้อง และการมีพฤติกรรมทางสังคมที่ถูกต้อง

3. สิ่งแวดล้อมของบุคคล (Objective Environment) หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ ลักษณะภูมิอากาศภูมิประเทศ และที่อยู่อาศัย บุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้สูงอายุ เช่น สมาชิกในครอบครัวเพื่อนบุคคลอื่นทั่วไปที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ สถานภาพทางสังคม อายุ เชื้อชาติ และเศรษฐกิจสภาพสังคม และวัฒนธรรมภายในชุมชนที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่

4. การรับรู้คุณภาพชีวิต (Perceived Quality of Life) หมายถึง การที่บุคคลมีการประเมินตนเองเกี่ยวกับความผาสุกทางด้านจิตใจ ความสามารถในการทำหน้าที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคคลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544, หน้า 10) ได้เสนอข้อคิดเห็นของบาร์โร สมิธ (Barrow Smith) ว่า เป็นการยากที่จะกำหนดว่าผู้ใด ชราภาพ หรือสูงอายุ แต่สามารถพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

1. ประเพณีนิยม (Tradition) เป็นการกำหนดผู้สูงอายุโดยยึดตามเกณฑ์อายุที่ออกจากราชการเช่น ประเทศไทย กำหนดอายุวัยเกษียณอายุ เมื่ออายุครบ 60 ปี แต่ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดอายุ 65 ปี เป็นต้น

2. การปฏิบัติหน้าที่ทางร่างกาย (Body Functioning) เป็นการกำหนดโดยยึดตามเกณฑ์ทางสรีรวิทยา หรือทางกายภาพ บุคคลจะมีการเสื่อมสลายทางสรีรวิทยาที่แตกต่างกัน ในวัยสูงอายุอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายจะทำงานน้อยลง ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนอายุ 50 ปี ฟันอาจจะหลุดทั้งปาก แต่บางคนอายุถึง 80 ปี ฟันจึงจะเริ่มหลุด เป็นต้น

3. การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านจิตใจ (Mental Functioning) เป็นการกำหนดตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การจำ การเรียนรู้ และความเสื่อมทางด้านจิตใจ สิ่งที่พบมากที่สุด chez ผู้สูงอายุคือ ความจำเริ่มเสื่อม ขาดแรงจูงใจ ซึ่งไม่ได้หมายความว่า บุคคลผู้สูงอายุทุกคนจะมีสภาพเช่นนี้

4. ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) เป็นการกำหนดโดยยึดความคิดที่ผู้สูงอายุมองตนเอง เพราะโดยปกติผู้สูงอายุมักจะเกิดความคิดว่า “ตนเองแก่ อายุมากแล้ว” และส่งผลต่อบุคลิกภาพทางกาย ความรู้สึกทางด้านจิตใจ และการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวความคิดที่ผู้สูงอายุนั้นๆได้กำหนดขึ้น

5. ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Occupation) เป็นการกำหนดโดยยึดความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยใช้แนวความคิดจากการเสื่อมถอยของสภาพทางร่างกายและจิตใจ คนทั่วไปจึงกำหนดว่า

วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องพักผ่อน หยุดการประกอบอาชีพ ดังนั้นบุคคลที่อยู่ในวัยสูงอายุ จึงหมายถึงบุคคลที่มีวัยเกินกว่าวัยที่จะอยู่ในกำลังแรงงาน

6. ความกดดันทางอารมณ์ และความเจ็บป่วย (Coping with Stress and Illness) เป็นการกำหนดโดยยึดตามสภาพร่างกาย และจิตใจ ผู้สูงอายุจะเผชิญกับสภาพโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอเพราะสภาพทางร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ เริ่มเสื่อมลง นอกจากนั้น ยังอาจเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคมอื่น ๆ ทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอีก ส่วนมากมักพบกับผู้มีอายุระหว่าง 60-65 ปีขึ้นไป

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความเสื่อมถอยของร่างกายและจิตใจ ดังนั้น คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สำคัญจะต้องประกอบไปด้วย ความสุขด้านร่างกายและจิตใจอันเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและการดำเนินชีวิตที่พึงปรารถนาของบุคคล เพราะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2. ความหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

การให้ความหมายหรือคำนิยาม โดยมีการกำหนดว่าบุคคลใดนั้นจะอย่างไรเข้าสู่วัยสูงอายุ เมื่อใดนั้น ก็จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น สภาพสังคม ประเพณี และกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยทั่วไปความหมายของผู้สูงอายุจะใช้เรียกบุคคลที่มีอายุมากที่มีลักษณะผมหงอก หน้าที่หายวุ่น การเคลื่อนไหวเชื่องช้า เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยมีการให้ความหมายของผู้สูงอายุตามองค์การอนามัยโลก และ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2546 ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และได้มีการใช้ความหมายของผู้สูงอายุนี้ เป็นการกำหนดช่วงที่ผู้สูงอายุมีโอกาสเริ่มได้รับสิทธิต่าง ๆ จากทางราชการด้วย เช่น การอายุเกษียณของข้าราชการหรืออายุที่เริ่มได้รับเบี้ยยังชีพ เป็นต้น แต่ อย่างไรก็ตามการกำหนดอายุที่ 60 ปี นี้ไม่ได้เป็นเกณฑ์ หรือข้อตกลงที่เป็นสากลมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ และประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่กำหนดความหมายของผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มี อายุ 65 ปีขึ้นไป ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (สุรชัย อยู่สาโก, 2550, หน้า 13) ได้ให้ความหมายคำว่า ชรา ว่าแก่ด้วยอายุ ชำรุด ทรวดโทรม แต่คำนี้ไม่เป็นที่นิยม เพราะ ก่อให้เกิดความหดหู่ใจ และความถดถอยสิ้นหวัง ทั้งนี้ จากผลการประชุมของคณะผู้อาวุโส โดย พล.ต.ต. หลวงอรรถสิทธิสุนทร เป็นประธาน ได้กำหนดคำให้เรียกว่า ผู้สูงอายุ แทนตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2512 เป็นต้นมา ซึ่งคำนี้ให้ความหมายที่ยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ที่ชราภาพว่าเป็นผู้ที่สูงทั้ง วัยวุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์ แต่ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่าในช่วง อายุของผู้สูงอายุนั้น มีความแตกต่างกันตามสภาพร่างกายและจิตใจ จึงแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

สำหรับในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุโดยอิงจากเกณฑ์ของ (เยาวลักษณ์ ปรปักษ์ขาม และจรรยา ภัทรอาษา, 2557) เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ผู้สูงอายุตอนต้น อายุ 60-69 ปี มีสุขภาพกาย และจิตสังคมค่อนข้างดี
- 2) ผู้สูงอายุตอนกลาง อายุ 70-79 ปี เริ่มพบความเสื่อมถอยทางร่างกายและจิตสังคม
- 3) ผู้สูงอายุตอนกลาง อายุ 80 ปีขึ้นไป พบว่าภาวะเสื่อมถอยปรากฏชัดเจน

นอกจากนี้ ได้มีแนวคิดเพิ่มเติมว่า การแบ่งวัยผู้สูงอายุควรแบ่งตามการเปลี่ยนแปลง ทางด้านร่างกาย ในลักษณะเสื่อมถอยการเจริญเติบโตของร่างกาย และความสามารถด้าน การปรับตัวและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคลจะมีความสามารถที่แตกต่างกันออกไป ผู้สูงอายุจะมีลักษณะ และปัจจัยที่ทำให้เกิดความชรา รวมทั้ง การใช้ชีวิตอยู่ใน สังคมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาส่วนตัว ทางด้านร่างกายความสามารถในการปรับตัวของ แต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน ตลอดจนบทบาทและลักษณะนิสัยทางสังคมของผู้สูงอายุที่ได้อยู่ใน สังคมนั้นเอง (วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว อ่างถึง โสภภาพรรณ รัตน์ย, 2555, หน้า 8) จึงแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

วัยเริ่มต้นของการสูงอายุ	บุคคลที่มีอายุ	51-65 ปี
วัยเกษียณ	บุคคลที่มีอายุ	55-70 ปี
วัยสูงอายุ	บุคคลที่มีอายุ	65-75 ปี
วัยสูงอายุยิ่ง	บุคคลที่มีอายุ	71-80 ปี

จากรายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ได้มีการทบทวนวรรณกรรมการศึกษา ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องความสูงอายุหรือการเข้าสู่วัยสูงอายุ

สำหรับในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกความหมายของผู้สูงอายุ(วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว,2557) เป็น 5 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1) อายุตามปีปฏิทิน หรืออายุตามวัยเป็นตัวชี้วัดอายุของบุคคล ซึ่งแสดงระยะเวลาจำนวนปี ที่บุคคลนั้นมีชีวิตมานับตั้งแต่เกิด เนื่องจาก อายุตามปีปฏิทินแสดงเป็นตัวเลขที่เฉพาะเจาะจงสามารถนำมาแสดง เปรียบเทียบระหว่างบุคคลได้ชัดเจน ทำให้ถูกใช้เป็นเกณฑ์บ่งชี้อายุและ การสูงอายุของบุคคลที่แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์อายุอื่น ๆ

2) อายุทางชีววิทยา บางครั้งเรียกว่าอายุเชิงฟังก์ชัน (Functional age) หมายถึง อายุที่อธิบาย ด้วยการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย (Physical aging) และการเปลี่ยนแปลงของสภาพจิตใจของ บุคคล (Psychological aging) ซึ่งสะท้อนผ่านการเปลี่ยนแปลงของลักษณะทางกายภาพเมื่อพิจารณา จากภายนอก (Physical appearance) สถานะสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ (Health status) หรือ ความสามารถในการทำบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Functioning)

3) อายุทางสังคม หมายถึง อายุของบุคคลที่อธิบายด้วยการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพและ บทบาททางสังคม (Social status and social role) ของบุคคลนั้นซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับขั้น ของช่วงชีวิตคน ในแต่ละช่วงวัยเป็นกระบวนการจัดการทางสังคมที่บ่งบอกถึงจุดเปลี่ยนของการ ดำรงชีวิตว่าเป็นการก้าวเข้าสู่วัยสุดท้ายของชีวิตที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตปกติ มีนัยความหมายแห่งการพักผ่อน หรือการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ชอบ เช่น การเปลี่ยนแปลงสถานะ ความสัมพันธ์ในครอบครัวจากความเป็นพ่อ เป็นแม่ก้าวเข้าสู่สถานะใหม่เป็นปู่ย่าตายาย

4) อายุทางอัตวิสัย ในที่นี้อาจเป็นได้ทั้งอัตวิสัยในระดับบุคคลซึ่ง หมายถึง อายุที่วัดประเมิน หรือบ่งชี้ จากประสบการณ์ส่วนบุคคลของบุคคลนั้น ๆ หรืออัตวิสัยในระดับชุมชนซึ่ง หมายถึง การสูงอายุของ บุคคล ซึ่งตัดสินโดยการรับรู้ค่านิยมและบรรทัดฐานของชุมชน หรือสังคมนั้น ๆ ที่บุคคลอาศัยอยู่

5) ภาพการณ์สูงอายุในมิติอื่น ๆ เป็นการพิจารณาจากมุมมองอื่น ๆ ที่แต่ละคนแต่ละสังคม ให้ความสนใจ เช่น การเสนอให้ใช้เกณฑ์จำนวนปีที่คาดว่าบุคคลนั้นจะมีชีวิตอยู่ต่อไปข้างหน้า (Remaining life expectancy) เป็นเกณฑ์กำหนดอายุเริ่มต้นของความสุขอายุแทนที่ใช้จำนวนปีปฏิทินที่บุคคลมีอยู่มาแล้ว ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันการใช่มุมมองเชิงนโยบายด้านสิทธิและสวัสดิการอาจพิจารณาจากระดับของความเปราะบาง (Vulnerability) ระดับความยากลำบาก (Hardship) และความต้องการความช่วยเหลือหรือความคุ้มครองทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ ร่วมกับ การพิจารณาการสูงอายุตามปีปฏิทินหรือตามสภาพร่างกายหรือลักษณะภายนอก (มูลนิธิสถาบัน วิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556, หน้า 96-97)

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ลักษณะ ผมหาว หน้าตา เหี่ยวย่น การเคลื่อนไหวเชื่องช้า เป็นต้น การแบ่งวัยผู้สูงอายุจะแบ่งตามการเปลี่ยนแปลงทางด้าน ร่างกายในลักษณะเสื่อมถอยการเจริญเติบโตของร่างกาย และความต้านทานโรคน้อยลง ความสามารถด้านการปรับตัวและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคลจะมีความสามารถที่แตกต่าง กันออกไป ผู้สูงอายุจะมีลักษณะและปัจจัยที่ทำให้เกิดความชรา รวมทั้งการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาส่วนตัว ทางด้านร่างกาย ความสามารถในการปรับตัวของแต่ละ บุคคลที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งได้มีการใช้ความหมายของผู้สูงอายุนี้ เป็นการกำหนดช่วงที่ผู้สูงอายุมี โอกาสเริ่มได้รับสิทธิต่าง ๆ จากทางราชการด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of Need)มาสโลว์ (Maslow) เป็นผู้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในเรื่อง ความต้องการตามลำดับขั้น (pyramid of requirements หรือ hierarchy of needs) ขึ้นในปี 1943 โดยมีสมมติฐานเบื้องต้น ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้นเมื่อความต้องการในระดับใดได้รับการตอบสนองแล้วก็จะให้ความสำคัญกับความต้องการในลำดับขั้นนั้นน้อยลง แต่จะพยายามเพื่อให้ได้ความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป

2. ความต้องการของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและความต้องการเป็นสิ่งที่มิผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในเวลาใดเวลาหนึ่งจะเห็นได้ อย่างชัดเจน เมื่อเวลามนุษย์ประสบกับภาวะฉุกเฉินเช่น เกิดความหิว กระจายอย่างมาก ความหิวกระจายจะกลายเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการมากที่สุด และความต้องการนั้นจะลดลงเมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว

3. ความต้องการระดับต่ำต้องได้รับการตอบสนองก่อนจึงจะทำให้แสดงพฤติกรรมที่จะผลักดันให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้น

4. มีหลายวิธีการทำจะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจต่อความต้องการในระดับสูงมากกว่าความต้องการในระดับต่ำ

มาสโลว์ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุด เป็น 5 ชั้น ดังนี้

1) ความต้องการทางกาย (physiological or biological needs) เป็นความต้องการทางด้านร่างกาย เพื่อการมีชีวิตอยู่ เช่น อาหาร อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัยและความต้องการทางเพศ เป็นต้น กล่าวได้ว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองความอยู่รอด

2) ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (safety and security needs) เป็นความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการจะมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยในชีวิต มีสุขภาพดี พ้นจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ และมั่นคงในชีวิตทางสังคมแรงงาน

3) ความต้องการความรักและการยอมรับในสังคม (love and belonging needs) เมื่อมนุษย์มีความพอใจต่อการตอบสนองในสองสิ่งแรกแล้ว ขั้นต่อไปมนุษย์จะต้องการความรักความต้องการการยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความรู้สึกเป็นเจ้าของ รวมไปถึงการยอมรับในสังคม ความต้องการในระดับนี้เป็นความต้องการที่จะมีเพื่อนมีความต้องการที่จะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วม กิจกรรมในกลุ่มและต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

4) ความต้องการมีชื่อเสียงและได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (self - esteem needs) เป็นความต้องการการยอมรับจากสังคม อยากมีเกียรติ ชื่อเสียง มีตำแหน่งอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปจึงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมอื่น ๆ ตามมา เช่น อาสาสมัครทำกิจกรรมเพื่อสังคม บริจาคเงินเพื่อการกุศล

5) ความต้องการประจักษ์ตน (self - actualization) ความต้องการในขั้นนี้เป็นขั้นที่สูงที่สุด เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองทั้ง 4 ระดับแล้ว มนุษย์ต้องการใช้ศักยภาพทั้งหลายของคนพัฒนาตนเองให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเรื่อยไป เพื่อสร้างความภูมิใจให้กับตนเอง

มาสโลว์ (Maslow, quoted in Robbins, 2003) ได้จำแนกความต้องการทั้ง 5 ชั้น ของมนุษย์เป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับต่ำ (lower - order) ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพและ ความต้องการความมั่นคง สำหรับความต้องการในระดับสูง (higher - order needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยกย่องและความต้องการความสำเร็จในชีวิตซึ่งความแตกต่างของความต้องการทั้ง 2 ระดับ คือ ความต้องการในระดับสูงเป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ขณะที่ความต้องการในระดับต่ำ เป็นความพึงพอใจที่เกิดจากภายนอก

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (Roe's Theory of Vocational Choice)

แอนนี โร (Anne Roe) ผู้พัฒนาทฤษฎีนี้มีแนวความคิดดังนี้ คือ

1. บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ และสนองความต้องการของตน
2. ประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้จากการแบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

โร ได้พัฒนาทฤษฎีเพื่อทำนายการเลือกอาชีพ (สำเนา ขจรศิลป์, 2529)

โดยอาศัยผลงานทางด้านจิตวิทยา ในเรื่องงานวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างในด้านชีววิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา เป็นพื้นฐาน กล่าวคือ ความต้องการทางด้านจิตวิทยาพัฒนามาจาก การอบรมเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของเด็ก

โร เชื่อมทฤษฎีขั้นตอนแห่งความต้องการ (Hierarchy of Needs) ของ เอ เอช มาสโลว์ (A.H Maslow) ที่มีหลักว่าความต้องการของมนุษย์แบ่งได้เป็นขั้นๆ จากข้อมูลฐานที่สุดคือ ความต้องการทางกาย จนถึงขั้นสูงสุด คือ ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ และพัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีแนวทางการฝึกอาชีพผู้สูงอายุ

การฝึกอาชีพสำหรับสังคมผู้สูงอายุ (เกษมสันต์ วัฒนานรงค์, 2554) สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ยึดถือการทำงานเป็นสำคัญ (Work Oriented Society) การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ไม่เฉพาะอาชีวศึกษา (Vocational Education) เท่านั้นที่ต้องการให้ผู้จบการศึกษาออกไปทำงาน หรือประกอบอาชีพตามที่ได้ศึกษามา แม้แต่การจัดการศึกษาประเภท Liberal Education มีกระบวนวิชาทางด้าน Liberal Arts จำนวน 7 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ การพูด เลข เรขาคณิต ดนตรีและดาราศาสตร์เป็นการศึกษาของพวกผู้ดีในสมัยก่อน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องประดับชีวิตในปัจจุบันสามารถนำความรู้ไป ประกอบอาชีพได้ การจัดการศึกษา ในปัจจุบันจึงเป็นการเตรียมบุคลากรเข้าสู่โลกของงานและอาชีพมากกว่าที่จะใช้ความรู้เป็นเครื่องประดับชีวิตอย่างแต่ก่อน การประกอบอาชีพ หรือการมีงานทำ นอกจากจะเป็นการใช้ ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อการยังชีพและสร้างครอบครัวแล้ว ยังเป็นการสร้างเกียรติภูมิและคุณค่าให้กับผู้ทำงาน และสังคม นอกจากนั้นสังคมปัจจุบันยังให้การยอมรับกับบุคคลที่มีงานทำ หรือมีอาชีพมากกว่าบุคคลที่ไม่มีอาชีพอีกด้วย

สังคมผู้สูงอายุที่กำลัง จะเกิดขึ้นในสังคมไทย หมายถึงสังคมที่มีคนที่มีผู้สูงอายุมากขึ้นและคนเหล่านั้นอาจจะถูกเลิกจ้าง งานเพราะเกณฑ์ทางอายุที่กำหนดไว้เช่น 55 หรือ 60 ปี เป็นต้น แต่ในปัจจุบันความเจริญทางการแพทย์ และลักษณะงานที่เป็นวิชาชีพขั้นสูงไม่ต้องใช้แรงมากในการทำงานจึงไม่ทำให้ ผู้ที่ทำงานมีร่างกายทรุดโทรมไปตามวัยอย่างมากเช่นแต่ก่อน คนที่เกษียณอายุราชการในบางตำแหน่งงานเป็นตัวอย่างที่ดี แม้มีอายุ 60 ปีแล้วยังแข็งแรงและสามารถทำงานได้อย่างดีด้วยประสบการณ์และความรู้ที่มี อยู่ ถ้าสังคมไม่นำทรัพยากรบุคคลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ก็นับว่าน่าเสียดายแต่สำหรับผู้ที่ต้องการเลือกอาชีพทำหลังจากที่ต้องออกจากงานที่เคยทำอยู่เพราะ เกณฑ์อายุบังคับไว้จึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ชีวิต อย่างมีความสุข และอาจจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการมีชีวิตช่วงวัยที่เข้าสู่วัยชราใน สังคมที่ยึดถืองานเป็นสำคัญนี้ได้ ถ้าบุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพนั้นได้อีก แต่ถ้าเลือกอาชีพไม่เหมาะสม นอกจากจะไม่สามารถสนองความ

ต้องการของตนเอง และความภูมิใจในอาชีพตนแล้ว ยังมีแนวโน้มที่จะประสบความล้มเหลว และไม่สามารถปรับตัวเองเข้ากับอาชีพนั้นได้

ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น (The Stages of Economic Growth Theory)

เจ้าของทฤษฎีนี้คือ W.W. Rostow เป็นทฤษฎีที่เน้นหนักไปในทางการพัฒนาระบบการผลิต การขยายตัวด้านการผลิต การกระจายผลผลิตว่าจะทำให้ระบบเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าโดยใช้ระบบเศรษฐกิจของยุโรปตะวันตกหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นตัวแบบในการศึกษาเขาสรุปว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะเป็นลำดับขั้น และมี 5 ขั้นตอนคือ

1. ระบบเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิม (Tradition Society) เป็นเศรษฐกิจของมนุษย์สังคมดั้งเดิมที่ผูกพันอยู่กับจารีตประเพณีอย่างมาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจมีน้อยมากเพราะอาชีพหลักคือการผลิตที่ยังไม่มีเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากนัก ผลผลิตจึงมีน้อย ครอบครัวเป็นหน่วยงานสังคมที่สำคัญที่สุด ทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

2. ขั้นเตรียมการพัฒนา (Precondition for Take - off) เป็นระบบที่สังคมได้มีการติดต่อค้าขายกับสังคมภายนอกมากขึ้น เพราะการคมนาคมติดต่อกันสะดวกสบายขึ้น สถาบันทางสังคมเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน วันอย่างชัดเจน การประกอบอาชีพเริ่มพัฒนามากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ มีการขยายตัวเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิต ผลผลิตกลายเป็นการผลิตเพื่อส่งขายมากขึ้นขั้นนี้มีการนำ เทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆ มาใช้มากขึ้น มีการสร้างทุนพื้นฐานอย่างกว้างขวาง

3. ขั้นเข้าสู่กระบวนการพัฒนา (Take - off Stage) เป็นระยะที่มีการตื่นตัวด้านการลงทุนทุกสาขา ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การศึกษา โดยภาคอุตสาหกรรมได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวดเร็วมากมีโครงสร้างทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สังคมเมืองได้เกิดขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว

4. ขั้นทะยานเข้าสู่ภาวะของความอุดมสมบูรณ์ (Drive - to Maturity Stage) ขั้นนี้เป็นผลจากขั้นที่ 3 เมื่อเศรษฐกิจในสังคมขยายตัว ทำให้ความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมมีความสะดวกสบายมากขึ้น เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆมีมากขึ้น มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีเครื่องทุ่นแรงเข้ามาใช้แทนแรงงานคนมาก สถานภาพของคนในสังคมส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงที่ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตที่สูงยิ่งๆ ขึ้นกว่าเดิม

5. ขั้นอุดมสมบูรณ์ (Stage of High Mass Consumption) เป็นขั้นที่สมาชิกในสังคมมีมาตรฐานการครองชีพสูงมาก มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีคุณภาพสูงคอยอำนวยความสะดวกวิถีชีวิตส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาก ประชาชนมีการบริโภคที่สมบูรณ์โดยทั่วหน้ากัน มีการจ้างงานเต็มที่ ประชาชนจะมีความรู้สึกมั่นคง ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Gracia, 1985)

ทฤษฎีรายได้ถาวร (The permanent income Theory)

มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) มีความเห็นว่าบุคคลจะกำหนดระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค โดยอิงกับระดับรายได้ถาวร (permanent income) หรือระดับรายได้ในระยะยาว (Long term income) ที่เขาจะได้รับ ฟรีดแมน จะแบ่งรายได้ และรายจ่ายในการบริโภคในแต่ละปี ออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นถาวร และส่วนที่เป็นชั่วคราวโดยไม่คาดฝัน (transitory) ในระยะยาวแล้ว ส่วนเพิ่มชั่วคราวและส่วนลดชั่วคราวของรายได้จะหักลบกันพอดี และจะเหลือแต่เฉพาะส่วนที่เป็นถาวรเท่านั้น ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้ (อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม. 2544: 108-109)

$$\text{รายได้} \quad Y_i = Y_p^i + Y_t^i$$

โดยที่ Y_i คือ ระดับรายได้รวมของบุคคลในช่วงเวลา i

Y_p^i คือ ระดับรายได้ถาวรในช่วงเวลาที่ i

Y_t^i คือ ระดับรายได้ชั่วคราวในช่วงเวลาที่ i

$$\text{การบริโภค} \quad C_i = C_p^i + C_t^i$$

โดยที่ C_i คือ ระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภครวมของบุคคลในช่วงเวลาที่ i

C_p^i คือ ระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคถาวรในช่วงเวลาที่ i

C_t^i คือ ระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคชั่วคราวในช่วงเวลาที่ i

นอกจากนี้ ข้อสมมติของ ฟรีดแมน เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของรายได้และการบริโภค มีดังนี้

ระดับรายได้ถาวร (Y_p) ไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ชั่วคราว (Y_t)

1. ระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคถาวร (C_p) ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคชั่วคราว (C_t)

2. ระดับรายได้ชั่วคราว (Y_t) ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคชั่วคราว (C_t) ส่วนระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคถาวรจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ถาวรเป็นสัดส่วนที่คงที่

แสดงได้ดังสมการ

$$C_p = kY_p$$

โดยที่ C_p คือ ระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร

K คือ อัตราส่วนของรายได้ถาวรที่ถูกลำไ้ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคแบบถาวร

Y_p คือ ระดับรายได้ถาวร

นอกจากนี้ มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) ได้ให้คำจำกัดความของรายได้ถาวรว่า เป็นรายได้ที่ได้รับจากการทำงานและทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นระยะเวลาตลอดชีวิต ส่วนที่เป็นรายได้ชั่วคราวเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นแค่เป็นครั้งคราว และการบริโภคถาวร คือการบริโภคที่เกิดขึ้นอย่างเป็นประจำและต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วนการบริโภคชั่วคราวเป็นการบริโภคที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว และไม่ต่อเนื่อง

3. แนวคิดเกี่ยวกับรายได้ผู้สูงอายุ

สังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร โดยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว คาดว่าในอีก 7 ปีข้างหน้า โครงสร้างประชากรจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ เมื่อมองไกลไปถึง 30 ปีข้างหน้า (ปี 2583) ตัวเลขประมาณการจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังระบุว่า ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุหรือมีผู้มี 60 ปีขึ้นไป สูงถึง 20.5 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.1 ของประชากรไทยทั้งหมด ขณะที่วัยแรงงานเพียง 35.2 ล้านคน และวัยเด็ก 8.2 ล้านคน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรนี้จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เฉพาะเพียงปัญหาที่จะเกิดกับตัวผู้สูงอายุเอง ก็มีเรื่องที่ภาครัฐควรต้องพิจารณาอย่างยิ่ง คือ เรื่องของ 'รายได้ของผู้สูงอายุ' จากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุไทย มีรายได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ รายได้จากการทำงาน, รายได้จากบำนาญ, จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ, รายได้จากทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ย ค่าเช่า, การใช้เงินออม และการเก็หนุนจากครอบครัว ไม่ว่าจะจากคู่สมรส บุตร ญาติ เป็นต้น ทั้งนี้ การเก็หนุนทางการเงินจากบุตรนับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของผู้สูงอายุ แม้การสำรวจ จะพบว่าผู้สูงอายุที่ได้รับเก็หนุนทางการเงินจากบุตร มีสัดส่วนลดลงในช่วงที่ผ่านมา ขณะที่ผู้สูงอายุที่มีรายได้จากการพึ่งตนเอง เช่น การทำงาน เงินออม หรือจากดอกเบี้ย มีแนวโน้มสูงขึ้น

มีข้อสังเกตจากการสำรวจ คือ เงินจากภาครัฐ ไม่ว่าจะเงินบำนาญหรือเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ล้วนมีความสำคัญมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ในบรรดาแหล่งรายได้เหล่านี้ หากพิจารณาเฉพาะแหล่งรายได้หลัก พบว่าผู้สูงอายุที่มีบุตรเป็นแหล่งรายได้หลักนั้น ลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 54.1 ในปี 2537 ลดลงเหลือร้อยละ 40.1 ในปี 2554 ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่มีเงินออมเป็นแหล่งรายได้หลัก ยังมีน้อยมาก โดยปี 2537 มีเพียงร้อยละ 1.7 ส่วนปี 2554 มีเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่มีเงินโอนจากภาครัฐเป็นแหล่งหลักของรายได้ในปี 2554 มีถึงร้อยละ 17.4 ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีเบี้ยยังชีพเป็นแหล่งรายได้หลักมากถึงร้อยละ 11.4 ที่เหลือร้อยละ 6 คือผู้สูงอายุที่มีรายได้หลักจากบำนาญ ตัวเลขนี้เป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่า มีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่ได้รับเบี้ย ยังชีพผู้สูงอายุเป็นแหล่งรายได้หลักไว้ใช้ในยามชราภาพ ซึ่งนับ เป็นเงินได้ที่มีจำนวนไม่มากนัก ในแต่ละเดือนดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูง อายุทำงานเพื่อสร้างรายได้ให้ตัวเอง การส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยทำงาน รวมถึงการสร้างหลักประกันรายได้ยามชราภาพที่มั่นคงกว่าที่เป็นอยู่ในตอนนี้เป็นสิ่งทีภาครัฐควรหันมาพิจารณาและเร่งมือดำเนินการอย่างจริงจัง

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับแผนผู้สูงอายุ

แผนอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2546) ฉบับปรับปรุงแบ่งเป็น 5 ยุทธศาสตร์ดังรายละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้ (แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2,2553)

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ คือ

1.1 ด้านหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุ

1.1.1 ขยายหลักประกันผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วถึง

1.1.2 ส่งเสริมและสร้างวินัยการออมในทุกวัย

1.2 ด้านให้การศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2.1 ส่งเสริม พัฒนาการจัดบริการการศึกษา การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งการศึกษา

ในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความเข้าใจชีวิต พัฒนาการในแต่ละช่วงวัย และเพราะเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุที่เหมาะสม

1.2.2 รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ

1.3 ด้านปลูกจิตสำนึกให้ตราหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของ ผู้สูงอายุ

1.3.1 ส่งเสริมให้ทุกวัย เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุและครอบครัว

ในชุมชน

1.3.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกช่วงวัย

1.3.3 ส่งเสริมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ คือ

2.1 ส่งเสริมความรู้ทางการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหลากหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

2.2 ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเพื่อให้อาศัยความเข้มแข็งให้อยู่กับผู้สูงอายุ จัดตั้ง และ ดำเนินการสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรผู้สูงอายุ

2.3 ส่งเสริมการมีงานทำและการหารายได้ของผู้สูงอายุ ฝึกอาชีพ จัดหางาน ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชน ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ

2.4 สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ประกาเกียรติคุณ รวบรวมภูมิปัญญา เผยแพร่ภูมิปัญญา ของผู้สูงอายุ ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม

2.5 สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อทุกประเภท ให้มีรายได้ การผลิต การเผยแพร่รายการเกี่ยวกับผู้สูงอายุต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีที่อยู่อาศัยพร้อมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและความปลอดภัยต่อการใช้ชีวิตผู้สูงอายุ

3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่
 - 3.1 มาตรการด้านรายได้ ให้ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐ
 - 3.2 มาตรการด้านสุขภาพ พัฒนา ส่งเสริมการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ รัฐต้องช่วยให้อุปกรณ์ในการดำรงชีวิตประจำวันตามความจำเป็น
 - 3.3 ด้านการคุ้มครอง ผู้ดูแล และครอบครัว ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมกับครอบครัวให้ความรู้แก่ผู้ดูแลและครอบครัวที่เกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
 - 3.4 ด้านระบบให้บริการบริการและเครือข่าย ปรับปรุงบริการสาธารณสุขทุกระบบจัดตั้งและพัฒนาบริการสุขภาพและสังคมส่งเสริมให้โรงพยาบาลรัฐและเอกชนมีบริการแพทย์ทางเลือก จัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาลของรัฐที่มรจำนวนเตียงตั้งแต่ 120 เตียงขึ้นไป
4. ยุทธศาสตร์การบริการจัดการ เพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ พัฒนาด้านส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
 - 4.1 เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ให้สามารถผลักดันนโยบาย และ ภารกิจที่สำคัญด้านผู้สูงอายุ พัฒนาศักยภาพของเครือข่ายในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และระดับชาติ
 - 4.2 การพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ในระดับวิชาชีพ อย่างมีมาตรฐานและมีมากพอ
5. ยุทธศาสตร์ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งประเทศชาติประกอบด้วย
 - 5.1 ส่งเสริมพร้อมสนับสนุนการวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ ในการพัฒนาองค์ความรู้ การบริการตลอดจนดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
 - 5.2 ดำเนินการติดตามประเมินผลต่อเนื่องอย่างมีมาตรฐาน
 - 5.3 มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลให้มีความทันสมัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการผู้สูงอายุ

นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุของประเทศไทยแล้วองค์กรแห่งสหประชาชาติยังได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในแต่ละด้านไว้อีก ซึ่งรายละเอียดมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของประเทศไทยด้วย (โปรดพิจารณาประกอบ)ดังต่อไปนี้ (DuPuis, Kousaie, Wittich and Spadafora, 2007-292)

ด้านความมีสิทธิสภาพของผู้สูงอายุประกอบด้วย

 1. ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนจากการได้รายได้ ครอบครัว การช่วยเหลือ สนับสนุน ทางสังคม และการช่วยเหลือตนเองเพื่อสามารถเข้าถึงปัจจัย 4 (น้ำ อาหาร ที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม) รวมถึงการดูแลสุขภาพ
 2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการทำงานหาเลี้ยงชีพ หรือเบี้ยเลี้ยงต่าง ๆ
 3. ผู้สูงอายุควรสามารถตัดสินใจการเลือกที่เกษียณอายุงานได้ด้วยตนเอง
 4. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการให้ศึกษาเพิ่มเติม และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง
 5. ผู้สูงอายุควรอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย และเหมาะสมต่อสภาวะทางร่างกายของตนเอง

6. ผู้สูงอายุควรได้รับสิทธิเสรีภาพในการเลือกพำนักอาศัยในอยู่ที่อาศัยได้ตามความต้องการของตนเอง

ด้านการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในสังคม รวมถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการดำเนินการทางนโยบายซึ่งมีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ รวมถึงนโยบายที่เกี่ยวกับการแบ่งปัน และถ่ายทอดทักษะ และประสบการณ์กับเยาวชนรุ่นใหม่

2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการให้บริการแก่สังคมส่วนรวม หรือการ เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร ที่เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของตนเอง

3. ผู้สูงอายุควรมีโอกาสในการสร้างเครือข่าย หรือสมาคมสำหรับผู้สูงอายุด้วยกัน

4. ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัว และชุมชนของตนเองตามคุณค่า ทางวัฒนธรรมในสังคม

5. ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมทางด้านการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ ตลอดจน การช่วยเหลือเพื่อหลีกเลี่ยงการเจ็บป่วย ต่างๆ ที่เหมาะสม และครบถ้วน

6. ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือทางด้านบริการทางสังคม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับความมีอิสรภาพ การคุ้มครอง และการดูแลเอาใจใส่

7. ผู้สูงอายุได้รับโอกาสในการได้รับประโยชน์จากสถาบันที่ให้การดูแล และคุ้มครองทางทรัพย์สิน และทางสังคม รวมถึงสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ

8. ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน และสิทธิติดต่อบีเยในการพำนักอาศัย การเข้าร่วมการดูแลต่างๆ รวมถึงผู้สูงอายุควรได้รับเคารพเกียรติ และได้การยอมรับในเรื่องความเชื่อ ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว และผู้สูงอายุควรมีสิทธิเสรีภาพใน การตัดสินใจเกี่ยวกับดูแลเอาใจใส่ และคุณภาพชีวิตของตนเอง

ด้านการบรรลุในสิ่งที่ต้องการ ประกอบด้วย

1. สูงอายุควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเอง

2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนา และการพักผ่อน

3. ผู้สูงอายุที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมเกียรติ และปลอดภัยจากการ คุกคามต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ

4. ผู้สูงอายุควรได้รับความยุติธรรมทางด้าน เพศ เชื้อชาติ ชนชาติ สภาพทางร่างกาย เช่น พิการ และสถานะภาพต่างๆ

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นันทนา อยู่สบาย (2557) การศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบล ศีระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศีระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ และเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศีระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ สามารถสรุป และอภิปรายผลดังต่อไปนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศีระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 269 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือ ที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม F-test และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้สูตรตามวิธี ของ Scheffe' ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศีระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 149 คน อายุ60-65 ปีจำนวน 238 คนสถานภาพสมรส จำนวน 201 คน ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาจำนวน 226 คน อาชีพรับจ้างจำนวน 119 คน รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาทจำนวน 211 คน พบว่า มีความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือด้านความปลอดภัยในชีวิต รองลงมา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา น้อยที่สุดคือด้านที่อยู่อาศัยการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศีระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ อายุสถานภาพสมรสระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ยุวดี รอดจากภัย, กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ, ไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์ (2557) การศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาชุมชนและครอบครัวต้นแบบเพื่อดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้สูงอายุจำนวน 30 คน และผู้ดูแลจำนวน 30 คน ในจังหวัดปราจีนบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานpaired t-test และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาชุมชนและครอบครัวต้นแบบเพื่อดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล จังหวัดปราจีนบุรี ที่เป็นระบบและมีประสิทธิผล ประกอบด้วย การศึกษาสถานการณ์ ความต้องการ การรับรู้ความสามารถตนเองในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การกำหนดแนวในการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การเปรียบเทียบ Benchmarking Community based service และเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินงานตามแผนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล จังหวัดปราจีนบุรีและประเมินผลการดำเนินงาน

งานเมื่อวัดผลผู้สูงอายุในด้านการรับรู้คุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุพบว่า คะแนนเฉลี่ย การรับรู้คุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่าดีขึ้น และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($p < 0.05$) และเมื่อประเมินผลการดำเนินงานใน ผู้ดูแลในด้านการรับรู้คุณค่าในตนเองของผู้ดูแลและพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุของผู้ดูแลพบว่า คะแนนเฉลี่ย การรับรู้คุณค่าในตนเองของผู้ดูแล และพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุของผู้ดูแล ระหว่างก่อนการทดลองและ หลังการทดลองพบว่า ดีขึ้น และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ข้อเสนอแนะจากการ วิจัยควรนำการเปรียบเทียบ Benchmarking Community based service และเศรษฐกิจพอเพียง มา ประยุกต์ในการพัฒนาชุมชนและครอบครัวต้นแบบ ภายใต้ความตระหนักและการสนับสนุนของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

โปรดปราน เพชรสด (2558) การศึกษาเรื่อง แนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับ สังคมผู้สูงอายุชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยองเพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และ กำหนด ตรวจสอบแนวโน้มที่เป็นไปได้ในอนาคต ในพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัด ระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 9 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ดำเนินการวิจัยตามเกณฑ์เทคนิคเดลฟายของ Tomas T. Macmillan. ระดับมาตรฐานความคลาดเคลื่อนที่ 0.04 เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวน 3 รอบ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง มี ความคิดเห็นสอดคล้องเป็นฉันทามติ ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการออกแบบแนวทางในการพัฒนารูปแบบคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ครั้งนี้ใช้สำหรับการจัดการฝึกอบรมในชุมชนบ้านจำรุง จังหวัด ระยองได้ และสามารถนำการจัดการฝึกอบรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่นๆ และเป็นแนวทางการวางแผน ยุทธศาสตร์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับชาติต่อไปได้ในอนาคตอันใกล้

ลัดดา บุญเกิด(2557) การศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล เกาะจันทร์อำเภอกะฉัง จังหวัดชลบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะฉัง จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการด้าน สวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะฉัง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ และลักษณะที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะฉัง จังหวัดชลบุรี จำนวน 184 คน โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) สำรวจรายการ (Check List) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้, ที่พักอาศัย แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะ

จันทร์ จังหวัดชลบุรีโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่(Frequency)ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)และทดสอบใช้ค่าสถิติ t-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีความต้องการด้านสวัสดิการอยู่ในระดับมากเมื่อวิเคราะห์ตามรายด้านพบว่า ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก โดยให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ด้านรายได้ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ด้านนันทนาการผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมากโดยให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ด้านที่พักอาศัยผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 และผลการเปรียบเทียบความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัยต่างกัน มีความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันแต่ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่างกัน มีความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แก้วขวัญ ตั้งติพงษ์กุล (2559) การศึกษาเรื่อง โครงการถอดบทเรียนสถานประกอบการที่มีการจ้างแรงงานสูงวัยเป็นการศึกษาด้วยการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานแรงงานสูงวัยโดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกสถานประกอบการจำนวน 4 แห่ง ที่เป็นต้นแบบที่มีการดำเนินโครงการการจ้างงานแรงงานสูงวัยอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้สถานประกอบการทั้ง 4 แห่งประกอบด้วย โรงเส้นหมี่ขอเฮง บริษัทโตชิบา ประเทศไทย จำกัดบริษัทแพรนด้า จิวเวอรี่จำกัด และบริษัท Home Pro ซึ่งทั้งสี่แห่งอาจเป็นต้นแบบที่ดีในการจ้างแรงงานสูงวัยในแต่ละรูปแบบ และในแต่ละอุตสาหกรรม กล่าวคือ สถานประกอบการต้นแบบมีความหลากหลายทั้งอุตสาหกรรมการผลิต การให้บริการ ทั้งขนาดใหญ่และเล็ก และมีรูปแบบการจ้างงานที่แตกต่างกัน 4 รูปแบบคือ การขยายการเกษียณอายุการทำงาน (กรณีโรงเส้นหมี่ขอเฮง) การให้แรงงานเกษียณและจ้างกลับเข้ามาใหม่ (กรณีบริษัทโตชิบา ประเทศไทย) การจ้างงานใหม่ (บริษัท Home Pro) และการใช้ระบบการจ้างงานหลายรูปแบบและยืดหยุ่น (บริษัทแพรนด้า จิวเวอรี่จำกัด) ซึ่งต่างมีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันไป ทำให้การพิจารณาถอดแบบมีทางเลือกที่หลากหลายในการขยายโอกาสการทำงานของแรงงานสูงวัยในการศึกษาจากการถอดบทเรียนและจากการศึกษาในอดีตของคณะผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยที่ขัดขวางการจ้างแรงงานสูงวัยของแต่ละสถานประกอบการอาจมีความแตกต่างกัน โดยในด้านของสถานประกอบการอาจขึ้นกับประเภทของอุตสาหกรรม การจัดการความรู้ในองค์กรและความสามารถในการหาแรงงานมาทดแทนของสถานประกอบการในตำแหน่งงานเฉพาะ และศักยภาพทางการเงินของสถานประกอบการ (อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการในการศึกษาอาจไม่ได้มีปัญหาในด้านนี้เมื่อเทียบ

กับสถานประกอบการอื่นๆ) ในขณะที่ปัจจัยด้านแรงงานที่สำคัญ คือ ศักยภาพทางด้านร่างกายและสุขภาพของแรงงานสูงวัย ปัจจัยทางการเงิน และทัศนคติของครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องต่อการทำงานของแรงงานสูงวัยสำหรับข้อเสนอด้านนโยบายที่สำคัญ คือ รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการจ้างงานแรงงานสูงวัยโดยในช่วงแรกเป็นไปด้วยความสมัครใจโดยหากมีการดำเนินการในช่วงเวลานี้รัฐอาจให้การสนับสนุนทางการเงินหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เป็นแรงจูงใจให้สถานประกอบการมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจ้างงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในขณะที่ช่วงที่สองในระยะปานกลาง รัฐอาจต้องมีมาตรการเชิงบังคับในการกำหนดอัตราส่วนของการจ้างแรงงานสูงวัยที่เป็นเป้าหมายให้กับสถานประกอบการ ทั้งนี้รูปแบบของการจ้างแรงงานสูงวัยและระบบการประเมินการทำงานต่อที่เป็นธรรม อาจให้เป็นอิสระขึ้นกับสถานประกอบการและแรงงานจะมีการตกลงกัน ซึ่งอาจขึ้นกับประเภทของอุตสาหกรรมตำแหน่งงาน เป็นต้น และในภาพรวมการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้สังคมตระหนักและเห็นความจำเป็นของการทำงานของผู้สูงอายุที่มีต่อสังคมไทยที่จะเป็นสังคมผู้สูงอายุจะเป็นแรงผลักดันให้นโยบายมีสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น

จรัญญา วงษ์พรหม, ธนะจักร เย็นบำรุง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริบุญ จงวุฒิเวทย์, รองศาสตราจารย์ ดร.มาฆะสิริ เชาวกุล, ดร.สนธยา มณีรัตน์(2558) การศึกษาเรื่อง กลไกการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุที่เปราะบางนอกระบบมีวัตถุประสงค์ เพื่อถอดบทเรียนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน(NGO)ชุมชน และ/หรือภาคส่วนต่างๆ ในการส่งเสริมการทำงานผ่านกลุ่มอาชีพ/กิจการผู้สูงอายุที่เปราะบางนอกระบบ และเป็นตัวอย่างที่ดี(goodpractice) และเพื่อทราบปัจจัยการส่งเสริมในกลุ่มอาชีพ/กิจการผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จในการเพิ่มรายได้จากการทำงานและมีส่วนรวมในตลาดแรงงานเชิงเศรษฐกิจรวมทั้งเพื่อนำข้อมูลที่ไดจากการถอดบทเรียน มาสังเคราะห์แปลนกลไก มาตรการและทางเลือกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการมีงานทำของผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนของภาคส่วนต่างๆ ขาดตนเสนอต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ การดำเนินการวิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมายมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นหน่วยงาน/องค์กรสนับสนุน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)ชุมชน และ/หรือภาคส่วนต่างๆ และกลุ่ม/กิจการผู้สูงอายุที่เปราะบางนอกระบบ โดยมีการคัดเลือกกลุ่มอาชีพ/กิจการผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดี มีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพ/กิจการผู้สูงอายุที่เปราะบางนอกระบบและเป็นตัวอย่างที่ดี มีองค์ประกอบดังนี้ (1) ผู้สูงอายุเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว และ/หรือลดภาระการพึ่งพิงของครอบครัว (2) มีความสามารถในการพึ่งตนเอง (3) ลักษณะงานที่ทำแสดงถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ ที่เป็นงานอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรม/ ภูมิปัญญาของท้องถิ่น(4) ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้จนกว่าไม่ประสงค์จะทำ หรือทำไม่ไหว (5) การทำงานมีทั้งทำงานกับกลุ่มหรือไม่พึ่งกลุ่ม โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายได้ 6 กรณีดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ถอดบทเรียนตามกรอบตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม/กลุ่มผู้สูงอายุและองค์กรสนับสนุน โดยไขแนวคำถาม 2 ชุด เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม/

กลุ่มผู้สูงอายุที่เลือกในมิติต่างๆ และเพื่อให้เห็นการส่งเสริม/สนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน(NGO)และ/หรือภาคส่วนต่างๆ และสร้างความเข้าใจถึงที่มาของปรากฏการณ์เพื่อได้ แนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง หลังจากนั้นจะนำมาสังเคราะห์รวมกับข้อมูลทั้ง 6 พื้นที่ กรณีศึกษาเพื่อ จัดทำเป็นแนวทางนโยบาย กลไก และมาตรการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ

วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว (2557) การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขต เทศบาลตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมืองชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 60-69 ปี มากกว่าครึ่งมีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากกว่า ครึ่งมีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย มีแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่ ได้รับจาก สวัสดิการ จากรัฐ มีภาวะสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีสัดส่วนผู้มีโรคประจำตัวและไม่มีโรคประจำตัว ใกล้เคียงกัน โดยพบว่า ผู้ที่มีโรคประจำตัวป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด รองลงมาคือ โรคเบาหวาน และการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบล คลองตำหรุ อำเภอเมือง ชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ ด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางทุก ด้าน โดยมีพฤติกรรมด้านการรับประทานอาหารเป็นพฤติกรรมดีที่สุด รองลงมาคือ การปฏิบัติตน ในภาวะเจ็บป่วย การจัดการความเครียด และมี พฤติกรรมการออกกำลังกายแย่ที่สุด และ เมื่อ เปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุจำแนก ตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่มี อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ความพอเพียงของรายได้ และ ภาวะการมีโรคประจำตัวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีเพศ ระดับ การศึกษา แหล่งที่มาของ รายได้ส่วนใหญ่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์,2557) การศึกษาเรื่อง สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่าผู้สูงอายุในประเทศไทย ความหมายของ “สวัสดิการสังคม” จากหลากหลายมุมมองพอสรุปได้ว่า เป็น ระบบ การบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคง ทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ทั่วถึง เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การท างานและการ มีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมของ ไทย เริ่มต้นจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติและชุมชน ต่อมา มี การ เปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมมีการปรับเปลี่ยนทิศทาง ไปสู่ สวัสดิการแบบบูรณาการและเป็นสังคมสวัสดิการ ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม สำหรับ ผู้สูงอายุ 4 รูปแบบ คือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสาธารณะ การบริการสังคม และการ ช่วยเหลือเกื้อกูล ของภาคประชาชน นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไทยยังมี

ปัญหาและอุปสรรค หลายประการ เช่น 1) ขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึง การดำเนินงานด้านสวัสดิการ ผู้สูงอายุแยกส่วนระหว่างงานด้านสุขภาพกับงานด้านสังคม กระจายความรับผิดชอบตามหน่วยงานต่าง ๆ ของ ภาครัฐ 2) ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง 3) ความไม่พร้อมของงบประมาณและการขาดแคลน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง และ 4) สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่ เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริงและไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุได้ ทั้งหมด แต่ประเด็นที่สำคัญคือ บุคลากรหรือคนในครอบครัว ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจะต้องมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นให้ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์”นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ รวม 3 ท่าน ได้แก่
 - 2.1. ว่าที่ร้อยตรีศรัศย์ชัย เพชรสุวรรณ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล

สงคราม

- 2.2. ผศ.บุษบา หินเฑาะว์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 2.3. ผศ. ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความชัดเจน ความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่ต้องการวัด (Content Validity) ได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.6-1.00

3. แก้เครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำเครื่องมือไปทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน หลังจากนั้นหาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.85

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, สถานภาพการอยู่อาศัย การศึกษา, อาชีพ, แหล่งรายได้, แหล่งที่มาของรายได้ทั้งหมด, รายจ่ายของผู้สูงอายุ, เงินเก็บและหนี้สิน

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ของผู้สูงอายุตำบล บ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุใน ตำบล บ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรในตำบลบ่อรังจำนวนหลังคาเรือน 3,545 หลังคาเรือน

จำนวนประชากร :	14,799 คน	จำนวนผู้สูงอายุ :	1,984 คน
จำนวนเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี :	1,286 คน	จำนวนผู้สูงอายุ ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง :	25 คน
จำนวนสตรีตั้งครรภ์ :	87 คน	จำนวนผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ :	25 คน
จำนวนสตรีอายุ 35 ปี ขึ้นไป:	3,011 คน	จำนวนผู้พิการ :	122 คน

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรในตำบลบ่อรังจำนวนหลังคาเรือน 3,545 หลังคาเรือน พบว่าในตำบลบ่อรังมีจำนวนประชากรถึง จำนวนประชากร 14,799 คน มีจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 1,984 คน จำนวนผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังมี 25 คน จำนวนผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ 25 คน จำนวนผู้พิการ 122 คน จำนวนสตรีอายุ 35 ปี ขึ้นไป 3,011 คน จะสังเกตได้ว่ามีจำนวนสตรีตั้งครรภ์ 87 คน และจำนวนเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี 1,286 คน พบว่าจำนวนประชากรของผู้สูงอายุมีจำนวนมาก แต่พบว่ามี การตั้งครรภ์ 87 คน และจำนวนกลางคนมีถึง 3,011 คน อาจเป็นเครื่องหมายที่พบว่ามี การตั้งครรภ์น้อยลงแต่จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นมากทุกปี ดังนั้น จากสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นในด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่อาจทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอาจจะต่ำลงจึงต้องหาแนวทางแก้ไขโดยเร็วจึงต้องการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อ ส่งเสริมให้ครอบครัวและสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุต่อไป

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ในหมู่บ้านของตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

หมู่บ้าน	จำนวน
หมู่ 1 บ้านบ่อรัง	156
หมู่ 2 หนองบัวขาว	235
หมู่ 3 บ้านหนองไม้สอ	118
หมู่ 4 บ้านวังไผ่	158
หมู่ 5 บ้านโคกปรัง	194
หมู่ 6 บ้านใหม่	164
หมู่ 7 บ้านสามัคคี	135
หมู่ 8 บ้านหนองโป่ง	123
หมู่ 9 บ้านหนองสะแก	79
หมู่ 10 บ้านใหม่วิไลวัลย์	62
หมู่ 11 บ้านหนองบัวทอง	87
หมู่ 12 บ้านหนองบัวทอง	125
หมู่ 13 บ้านดงตะเคียน	53
หมู่ 14 บ้านกุดตาบ้อง	69
หมู่ 15 บ้านหนองเตียน	63
หมู่ 16 บ้านคลองม่วง	94
หมู่ 17 บ้านพุขาม	69
รวม	1,984

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ คือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใน ตำบล บ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิง และอาศัยอยู่ในเขตผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 365 คนแบบเจาะจง

พื้นที่ดำเนินงาน

ตำบลบ่อรัง จังหวัด เพชรบูรณ์ หมู่ 1 บ้านบ่อรัง หมู่ 2 หนองบัวขาว หมู่ 3 บ้านหนองไม้สอ หมู่ 4 บ้านวังไผ่ หมู่ 5 บ้านโคกปรัง หมู่ 6 บ้านใหม่ หมู่ 7 บ้านสามัคคี หมู่ 8 บ้านหนองโป่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลภาคสนามโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ขออนุมัติเก็บข้อมูลผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพบผู้สูงอายุจำนวน 365 ราย
2. ลงเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการในเดือน พฤษภาคม 2560 – สิงหาคม พ.ศ.2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
 - 1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 1.4 ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องศึกษาสภาพและปัญหารายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2560 แบ่งได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาสภาพและปัญหาการมีรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	153	41.90
หญิง	212	58.10
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คิดเป็นร้อยละ 58.10 รองลงมา เพศชาย จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
60-65 ปี	127	34.80
66 ปีขึ้นไป-70 ปี	90	24.70
70 ปีขึ้นไป	148	40.50
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นมี 70 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.50 และรองลงมา อายุ 60-65 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 และมีอายุ 66 ปีขึ้นไป-70 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
โสด	17	4.60
สมรส	254	69.60
แยกกันอยู่	11	3.10
หม้าย/หย่าร้าง	83	22.70
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมาหม้าย/ หย่าร้าง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 โสด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 และมีสถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพการอยู่อาศัย

สถานภาพการอยู่อาศัย	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อยู่ตามลำพัง	38	10.14
อยู่กับคู่สมรส	137	37.53
อยู่กับครอบครัว/บุตร/หลาน	188	51.51
อยู่กับญาติ	2	0.55
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพการอยู่อาศัย พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก อยู่กับครอบครัว/บุตร/หลาน จำนวน 188 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 51.51 รองลงมาเป็นอยู่กับคู่สมรส จำนวน 137 ครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 37.53 อยู่ตามลำพัง จำนวน 38 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 10.14 และ อยู่กับญาติ 2 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 0.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป		
การศึกษาสูงสุด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	96	26.3
น้อยกว่าประถม 4	76	20.80
ประถม 4-6	186	51.00
มัธยมศึกษา	6	1.60
ปวช/ปวส	-	-
ปริญญาตรี	1	0.30
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ในตำบลไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ มีการศึกษาประถมศึกษา 4-6 จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาไม่ได้เรียน จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 น้อยกว่าประถม 4 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 มัธยมศึกษา 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 และการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ข้อมูลทั่วไป		
รายได้	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	306	83.8
5,000-10,000 บาท	46	12.60
มากกว่า 10,000 บาท	13	3.60
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 83.8 รายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 และมากกว่า 10,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้ทั้งหมด (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบได้หลายข้อ)

แหล่งที่มาของรายได้ทั้งหมด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
คู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง	159	28.60
การประกอบอาชีพ	55	9.89
เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและบ้านาญ	340	61.15
ดอกเบี้ยเงินฝาก	2	0.36
รวม	556	100.00

จากตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้ทั้งหมดพบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ มีรายได้จาก เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและบ้านาญ จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 61.15 รองมาเป็น คู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง จำนวน 159คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 การประกอบอาชีพ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89 และ ดอกเบี้ยเงินฝากจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากคู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง

แหล่งที่มาของรายได้จากคู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000 บาท	284	77.81
2,000-4,000 บาท	54	14.79
4,001-6,000 บาท	15	4.11
6,001-8,000 บาท	2	0.55
มากกว่า 8,000 บาท	10	2.74
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากคู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 77.81 รองลงมาเป็น 2,000-4,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.79 เป็น 4,001-6,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.11 มากกว่า 8,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.74 และ 6,001-8,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนของรายได้จากการประกอบอาชีพ

ข้อมูลทั่วไป		
จำนวนของรายได้จากการประกอบอาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000 บาท	324	88.7
2,000-4,000 บาท	20	5.50
4,001-6,000 บาท	5	1.40
6,001-8,000 บาท	-	-
มากกว่า 8,000 บาท	16	4.40
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์แหล่งที่มาของรายได้จากการประกอบอาชีพ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ 2,000-4,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 รองลงมาเป็นมากกว่า 8,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40 น้อยกว่า 2,000 บาท จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 88.7 เป็น 4,001-6,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 และ 6,001-8,000 บาท จำนวน 0 คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลป่องรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนรายได้จากเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและบ้านาญ

จำนวนรายได้จากเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและบ้านาญ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000 บาท	346	94.79
2,000-4,000 บาท	-	-
4,001-6,000 บาท	-	-
6,001-8,000 บาท	7	1.92
มากกว่า 8,000 บาท	12	3.29
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลป่องรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลและบ้านาญ ในตำบล ป่องรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก น้อยกว่า 2,000 บาท จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 94.79 มากกว่า 8,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.29 และรองลงมาเป็น 6,001-8,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 และน้อยที่สุด 2,000-4,000 บาทและ 4,001-6,000 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลป่องรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก

จำนวนของรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000 บาท	-	-
1,000-2,000 บาท	1	0.30
2,001-3,000 บาท	-	-
3,001-4,000 บาท	-	-
มากกว่า 4,000 บาท	1	0.30
ไม่ระบุ/ไม่มี	363	99.50
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลป่องรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ แหล่งที่มาของรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก ใน ตำบลป่องรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก ไม่ระบุ/ไม่มี จำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 99.50 และรองลงมาเป็น มากกว่า 4,000 บาทและ 1,000-2,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 และน้อยที่สุด น้อยกว่า 1,000 บาท และ 2,001-3,000 บาท และ 3,001-4,000 บาท จำนวน 0 คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รายจ่ายส่วนตัวของผู้สูงอายุ

รายจ่ายส่วนตัวของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000 บาท	73	20.00
1,000-2,000 บาท	62	17.00
2,001-3,000 บาท	46	12.60
3,001-4,000 บาท	15	4.10
มากกว่า 4,000 บาท	43	11.80
ไม่ระบุ/ไม่มี	126	34.50
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รายจ่ายส่วนตัวของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก ไม่ระบุ/ไม่มี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 และรองลงมาเป็นน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และรองลงมาเป็น 1,000-2,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 เป็น 2,001-3,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 มากกว่า 4,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 และ 3,001-4,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็น 4.10

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รายจ่ายครอบครัวของผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไป		
รายจ่ายครอบครัวของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000 บาท	48	13.20
2,000-4,000 บาท	37	10.10
4,001-6,000 บาท	12	3.30
6,001-8,000 บาท	2	0.50
มากกว่า 8,000 บาท	10	2.70
ไม่ระบุ/ไม่มี	256	70.10
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ รายจ่ายครอบครัวของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก ไม่ระบุ/ไม่มี จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 70.10 และรองลงมาเป็นน้อยกว่า 2,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20 เป็น 2,000-4,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10 และรองลงมาเป็น 4,001-6,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 มากกว่า 8,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 และ 6,001-8,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็น 0.50

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ เงินเก็บดั้งเดิมของผู้สูงอายุ

เงินเก็บดั้งเดิมของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000 บาท	9	2.50
2,000-4,000 บาท	12	3.30
4,001-6,000 บาท	4	1.10
6,001-8,000 บาท	2	0.50
มากกว่า 8,000 บาท	23	6.30
ไม่ระบุ/ไม่มี	315	86.30
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ เงินเก็บดั้งเดิมของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก ไม่ระบุ/ไม่มี จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 86.30 และรองลงมาเป็น มากกว่า 8,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 และ 2,000-4,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 น้อยกว่า 2,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เป็น 4,001-6,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 และ 6,001-8,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ เงินสะสมระหว่างเดือนของผู้สูงอายุ

เงินสะสมระหว่างเดือนของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,000 บาท	3	0.80
2,000-4,000 บาท	3	0.80
4,001-6,000 บาท	1	0.30
6,001-8,000 บาท	-	-
มากกว่า 8,000 บาท	4	1.10
ไม่ระบุ/ไม่มี	354	97.00
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ เงินสะสมระหว่างเดือนของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อริง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก ไม่ระบุ/ไม่มี จำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 97.00และรองลงมาเป็น มากกว่า 8,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 น้อยกว่า 2,000 บาทและ 2,000-4,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และเป็น 4,001-6,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 และ6,001-8,000 บาท จำนวน 0 คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ หนี้สินของผู้สูงอายุ

หนี้สินของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 2,0000 บาท	34	9.30
20,000-40,000 บาท	50	13.70
40,001-60,000 บาท	24	6.60
60,001-80,000 บาท	5	1.40
มากกว่า 80,000 บาท	252	69.00
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ หนี้สินของผู้สูงอายุใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก มากกว่า 80,000 บาท จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 และรองลงมาเป็น 20,000-40,000 บาท จำนวน 50 คิดเป็นร้อยละ 13.70 น้อยกว่า 2,0000 บาท จำนวน 34 คิดเป็นร้อยละ 9.30 เป็น 40,001-60,000 บาท จำนวน 24 คิดเป็นร้อยละ 6.60 และ 60,001-80,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆ ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 20 ตารางความรู้ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญา (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบได้หลายข้อ)

ความรู้ความเชี่ยวชาญในภูมิปัญญา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แพทย์แผนไทย	26	4.60
จักรสานภาชนะจากไม้ไผ่	177	31.30
หัตถกรรมรังผึ้ง	6	1.10
เฟอร์นิเจอร์ไม้	8	1.40
แปรรูปอาหาร	2	0.40
ทำของชำร่วย เช่น ดอกไม้ สบู่	2	0.40
กองแฝก	59	10.40
หัตถกรรมถักแห	55	9.70
ทอผ้า	14	2.50
ดอกไม้จันทน์	22	3.90
ที่นอน	1	0.20
นวดไทย	37	6.50
ไม้กวาด	40	7.10
เกษตรอินทรีย์	117	20.70
รวม	566	100.00

จากตารางที่ 20 ตารางความรู้ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญา ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนมาก จักรสานภาชนะจากไม้ไผ่ จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 และรองลงมาเป็น เกษตรอินทรีย์ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 กองแปก จำนวน 59 คน คิดเป็นจำนวน 10.40 หัตถกรรมถักแห จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70 ไม้กวาด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 นวดไทย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 แพทย์แผนไทย จำนวน 26คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 ดอกไม้จันทน์ จำนวน 22 คิดเป็นร้อยละ 3.90 ทอผ้า จำนวน 14 คิดเป็นร้อยละ 2.50 เฟอร์นิเจอร์ไม้ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 หัตถกรรมรังผึ้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 แปรรูปอาหารและ ทำของชำร่วย เช่น ดอกไม้ สบู่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 และ ที่นอน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20

ตารางที่ 21 ตารางแสดงการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาหรือเรียนรู้ภูมิปัญญา (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบ ได้หลายข้อ)

การได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ศึกษาด้วยตนเอง	270	54.70
ได้รับจากการอบรม	26	5.30
เพื่อนบ้าน	4	0.80
จากบรรพบุรุษ	109	22.10
เรียนจากสถานศึกษาอบรมอาชีพอื่นๆ	85	17.20
รวม	494	100.00

จากตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ใน ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม การได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วน ใหญ่ศึกษาด้วยตนเองจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70 และรองลงมามีการได้รับจากบรรพบุรุษ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 มีเรียนจากสถานศึกษาอบรมอาชีพอื่นๆ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ได้รับจากการอบรม จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 และ เพื่อนบ้าน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านคิดว่าภูมิปัญญาด้านนี้ สามารถสร้าง รายได้ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นอย่างไร ส่วนใหญ่คิดว่าขายสู่ท้องตลาด จำนวน 109 คน และรองลงมาคิดว่า ขายนำเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน จำนวน 43 คน และรองลงมาเป็นได้ เพราะสร้างรายได้ให้ครอบครัว จำนวน 29 คน และรองลงมาเป็น ได้ จำนวน 26 คน และรองลงมาอีกคิดว่าสร้างงาน สร้างรายได้จำนวน 9 คน และน้อย

ที่สุด รายได้ เงิน ขายให้ผู้มาชม สามารถขายได้เพราะมีทุกฤดูกาลและเป็นที่ต้องการของชุมชน สามารถสร้างรายได้จากผ้าที่ทอ จำนวน 1 คน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ อายุมาก จำนวน 2 คน รองลงมามีส่วนร่วมในการทำเกษตรอินทรีย์ และรองลงมาสามารถทำเป็นสินค้า otop ได้และรองมาเป็นอุปกรณ์เสริมในการทำอาชีพและรองมาช่วยตนเองได้และรองมาขายตามหมู่บ้านและรองมา ไม่มีความรู้ อย่างจำนวนละ 1 คน

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ อาชีพหลักของผู้สูงอายุ (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบได้หลายข้อ)

อาชีพหลักของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เกษตรกรรม	216	59.2
รับจ้างทั่วไป	99	27.1
ลูกจ้าง	-	-
รับบำนาญ	2	.5
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	9	2.5
เลี้ยงสัตว์	4	1.1
ไม่ระบุ/ไม่มี	35	9.6
รวม	365	100.0

จากตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม การได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไปจำนวน 99 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.1 ไม่ระบุ/ไม่มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 เลี้ยงสัตว์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 และรับบำนาญจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ อาชีพเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบได้หลายข้อ)

อาชีพเสริมรายได้ของผู้สูงอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เกษตรกรรม	169	46.30
รับจ้างทั่วไป	130	35.60
ทำกิจการ/สิ่งประดิษฐ์	8	2.20
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	10	2.70
เลี้ยงสัตว์	1	.30
ไม่ระบุ/ไม่มี	47	12.90
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 23 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไปจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 ไม่ระบุ/ไม่มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 กิจการ/สิ่งประดิษฐ์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20 และเลี้ยงสัตว์จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเสริม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2 ปีขึ้นไป	116	31.80
1-2 ปี	182	49.90
6-11 เดือน	25	6.80
3-5 เดือน	5	1.40
น้อยกว่า 3 เดือน	13	3.60
ไม่ระบุ/ไม่มี	24	6.60
รวม	365	100.00

จากตารางที่ 24 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริม 1-2ปีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 รองลงมาเป็น 2 ปีขึ้นไปจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80 6-11เดือนจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 ไม่ระบุ/ไม่มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60 น้อยกว่า 3 เดือนจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 และ3-5เดือนจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบได้หลายข้อ)

ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปัจจัยด้านครอบครัว	266	38.00
ปัจจัยด้านสถานศึกษา	58	8.30
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	71	10.10
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	305	43.60
รวม	700	100.00

จากตารางที่ 25 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริมปัจจัยด้านเศรษฐกิจจำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 43.60 รองลงมาเป็นปัจจัยด้านครอบครัวจำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10 และปัจจัยด้านสถานศึกษาจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30

ตารางที่ 26 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม (ผู้ตอบ 1 คน สามารถตอบได้หลายข้อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพิ่มรายได้	221	42.70
ต้องการเงินทุน	60	11.60
มีทรัพยากรอยู่แล้ว	147	28.40
มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ	23	4.40
การว่างงาน	7	1.40
ความต้องการของตลาดมีมาก	2	.40
รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	57	11.00
รวม	517	100.00

จากตารางที่ 26 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามการได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเรียนรู้ภูมิปัญญา พบว่า ผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 รองลงมาเป็นมีทรัพยากรอยู่แล้วจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 ต้องการเงินทุนจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ จำนวน 23 คน

คิดเป็นร้อยละ 4.40 การว่างงานจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 และความต้องการของตลาดมีมากจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุในตำบล บ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ปัญหาและอุปสรรค

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประกอบอาชีพเสริม ส่วนใหญ่ คือ อายุมาก จำนวน 107 คน และรองลงมา สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว จำนวน 42 คน การเดินทางลำบาก จำนวน 39 คน เงินลงทุน แหล่งทุน 19 คน พื้นที่ทำกิน จำนวน 6 คน มีปัญหาเรื่องการเงิน จำนวน 4 คน และน้อยที่สุด พื้นที่การจัดทำ ค่าปุ๋ย ขาดแหล่งจำหน่ายสินค้า ขาดปัจจัย 4 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำงาน เรื่องน้ำ ไม่มีความรู้ อุปกรณ์ขาดแคลนเนื่องจากเงินไม่เพียงพอ จำนวน 1 คน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ อบรมเรื่องต่างๆ อบรมอาชีพ จำนวน 3 คน และน้อยที่สุด รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องการรายได้เพิ่ม ไม่มีอาชีพเสริม จำนวน 1 คน

2. ท่านมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือการประกอบอาชีพในด้านใดบ้าง

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เกี่ยวกับความต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือการประกอบอาชีพในด้านใด ส่วนใหญ่ อบรมด้านเกษตรกร เลี้ยงสัตว์ จำนวน 49 คน การ อบรม ด้านงานฝีมือ หัตถกรรม การจักสาน จำนวน 21 อบรมอาชีพเสริม จำนวน 15 จัดการเรียนการสอน ให้ความรู้ สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 10 อบรมให้ความรู้ด้านงานฝีมือ จำนวน 4 ช่างยนต์ สอนอุตสาหกรรมงานไม้ จำนวน 2 และน้อยที่สุด อบรมการทำไม้กวาด อบรมอาชีพเสริม ช่างไฟฟ้า การทำของชำร่วย การประดิษฐ์ดอกไม้ อาชีพที่สามารถลงตลาดทุกตลาดได้ อบรมอาหาร สอนการถักทอ จำนวน 1

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่ เพิ่มเงินผู้สูงอายุ จำนวน 14 คน ต้องการข่าวสารอาหารแห้ง จำนวน 11 คน อาชีพไม่ยุ่งยาก ฝึกอบรม วิชาชีพ งานง่ายๆ ที่ทำที่บ้านได้ จำนวน 8 คน เรื่องเงิน จำนวน 5 คน ค่าน้ำ ค่าไฟ จำนวน 4 คน และ รองลงมา เงิน ปลดหนี้ จำนวน 3 คน และน้อยที่สุด ลดค่าใช้จ่าย ไม่มีอุปกรณ์ในการทำอาชีพเสริม แจกพันธุ์ แกะ มาเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม การทำงานกลุ่มสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ช่วยเหลือเรื่องป่วย อยากให้มหาวิทยาลัยเข้ามา ช่วยเรื่องป่วยยา จำนวน 1 คน

3. อาชีพท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริม คือ

จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เกี่ยวกับความต้องการให้มหาวิทยาลัยอาชีพ ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมส่วนใหญ่ เกษตร จำนวน 30 คน และรองลงมา อบรมวิชาชีพ จำนวน 23 คน อาชีพที่ไม่ได้รับผิดชอบมาก งานง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก ทำที่บ้านได้จำนวน 11 คน อาชีพงานฝีมือ จำนวน 8 คน อาชีพที่รายได้มั่นคง อาชีพที่

ได้เงินเร็ว จำนวน 4 คน เลี้ยงสัตว์ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 2 คน และน้อยที่สุด อยากให้ส่งเสริมอาชีพที่ภาคีรัฐรองรับเรื่องราคาได้ ด้านไหนก็ได้ อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เพิ่มเงินผู้สูงอายุ จำนวน 59 คน และรองลงมา เงิน จำนวน 17 คน อยากได้เงินช่วยเหลือรัฐบาลมากขึ้น จำนวน 9 คน ปลดหนี้ จำนวน 4 คน ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ส่งเสริมรายได้ จำนวน 3 คน ชรา ช่วยเหลือค่าใช้จ่าย ดูแลสิ่งแวดล้อม ช่วยค่าน้ำ ค่าไฟ จำนวน 2 คน และน้อยที่สุด พื้นที่ทำกิน การซื้อขายราคาข้าวช่วยเหลือเกี่ยวกับชุมชนและรายได้ของประชาชน ราคาสินค้าเกษตร เพิ่มราคาข้าวโพด มัน อ้อย ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายต่างๆ ค่าอาหารสำหรับเลี้ยงหมู ด้านไหนก็ได้ความเป็นอยู่ลำบาก ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ช่วยการรักษาคนเป็นอัมพาต อยากได้วัวแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ แจกพันธุ์แกะมาเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม จำนวน 1 คน

4 ท่านมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือการประกอบอาชีพ คือ จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ เกี่ยวกับความต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่เกษตรกรจำนวน 31 คน และรองลงมาให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ 11 คน และรองลงมาอบรมวิชาชีพ การฝึกอบรมด้านอาชีพจำนวน 6 คน และรองลงมางานฝีมือจำนวน 5 คน อาชีพเสริมคนพิการ จำนวน 3 คน ช่างไฟฟ้าจำนวน 2 คน และน้อยที่สุด ช่างยนต์ และอาชีพต่างๆ ได้เงินไว้อาจจำนวน 1 คน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ จากการสอบถามผู้สูงอายุตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เงินจำนวน 10 คน และรองลงมาเพิ่มเงินผู้สูงอายุจำนวน 4 คน และรองลงมาสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง อายุมากจำนวน 4 คน และน้อยที่สุด ช่วยเหลือพันธ์พืช การทำกายภาพผู้สูงอายุ ใช้หนี้ หารายได้จากการขายของส่งเสริมการขายจำนวน 1 คน

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบริหารจัดการรูปแบบเพื่อส่งเสริมรายได้ของผู้อายุ ตำบลบ่อรัง จังหวัด เพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 365 คน ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาความต้องการทางด้านรายได้ของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัด เพชรบูรณ์ สรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้สูงอายุในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 70 ปี ขึ้นไป จำนวน 148 คน สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 254 คน โดยอาศัยอยู่กับครอบครัว/บุตร/หลาน จำนวน 188 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบแค่ประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 186 คน มีรายได้ต่ำสุดกว่า 5,000 บาท จำนวน 291 คน

ความรู้เรื่องภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ในการวิเคราะห์ระดับความรู้เรื่องภูมิปัญญาของผู้สูง ในตำบลบ่อรัง จังหวัด เพชรบูรณ์ พบว่า ความต้องการความรู้เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านด้านต่างๆของผู้สูงอายุ คือ ความรู้ด้านจักรสานภาชนะจากไม้ไผ่ จำนวน 177 คน และคิดว่าภูมิปัญญาด้านนี้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นได้ เพราะผลผลิตสามารถส่งออกตลาดได้

สร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ในการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าอาชีพหลักของผู้สูงอายุคือ เกษตรกรรม จำนวน 216 คน และอาชีพที่เสริมรายได้ของผู้สูงอายุคือ รับจ้างทั่วไป 130 คน โดยมีระยะเวลาที่ทำอาชีพเสริมอยู่ 1-2 ปี จำนวน 182 คน และปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จำนวน 305 คน และปัจจัยด้านครอบครัวที่ทำให้เสริมรายได้ จำนวน 266 คน

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์

ในการวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของชุมชนในตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประกอบอาชีพเสริม คือ อายุมาก จำนวน 107 คน และความต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือในการประกอบอาชีพคือ อบรมด้านเกษตร จำนวน 49 คน โดยอาชีพ

ที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมคือ เกษตร จำนวน 30 คน และความต้องการ ที่ให้มหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือการประกอบอาชีพคือ ด้านเกษตร จำนวน 31 คน และให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ 11 คน

อภิปรายผล

เรื่องการส่งเสริมรายได้และอาชีพของผู้สูงอายุ ทางด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน และ พัฒนารูปแบบการบริหารของผู้นำชุมชน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยความช่วยเหลือของชุมชน และควรส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มรายได้ในช่วงวัยอายุที่เหมาะสมตามพื้นฐานด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรหรือธุรกิจเพื่อสังคม เข้ามามีส่วนร่วมจัดบริการเพื่อ เพิ่มทางเลือกให้กับผู้สูงอายุทั่วถึงพร้อม ควรมีการส่งเสริมในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการมีรายได้เสริมระหว่างเกษียณอายุทางด้านภูมิปัญญาต่างๆเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรช่วยเหลือให้ความรู้ด้านเกษตรกรรม ต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และดูแลความเป็นอยู่ให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น โดยให้ค่าตอบแทนพิเศษและสวัสดิการแก่บุคลากรที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ
2. ตำบลบ่อรัง จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดูแลติดตามผู้สูงอายุ เช่น มือถือ, กล้องระบบวงจรปิด โดยนำมาใช้ ติดตามดูแลความปลอดภัยให้ผู้สูงอายุและออกตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ
3. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ด้านภูมิปัญญา ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการหารายได้สำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาประกอบการวิจัยเพิ่มเติม
2. ควรทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดหารายได้สำหรับผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). **พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546**
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. เจเอสการพิมพ์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). รายงานผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้าน
ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2549-2558. กรุงเทพฯ: บจก. ทูเกเตอร์ เอ็ดดูเทนเมนท์.
- เกษมสันต์ วัฒนาณรงค์. (2554). **นวัตกรรมและเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :ศูนย์ผลิต
 ตำราเรียน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.**
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- แก้วขวัญ ตั้งติพิงศ์กุลและศุภชัย ศรีสุชาติ. (2559). **ถอดบทเรียนสถานประกอบการที่มีการจ้างแรงงานสูง
 วัย.** กรุงเทพฯ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2
 พ.ศ 2545 – 2564.** กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จรัญญา วงษ์พรหม, ธนะจักร เย็นบำรุง, ศิริบุญ จงวุฒิเวทย์, มาชะลิริ เขาวกุล, สนธยา มณีรัตน์. (2558).
กลไกการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ. ขอนแก่น. สถาบันวิจัยและ
 พัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางและวิศนี ศิลตระกูล. (2533). “ความเป็นมาของภูมิปัญญาชาวบ้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน
 และแหล่งวิทยาการท้องถิ่น” เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการชุมชน
 หน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). **ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วน
 ตำบลศิระชะระเข้ น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ.** สมุทรปราการ.
 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญศรี นุเกตุ และคณะ. (2545). **การพยาบาลผู้สูงอายุ.** กรุงเทพฯ. บุญศิริการพิมพ์.
- ประเวศะสี. (2530). **การสร้างสรรคภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา.** วารสารชุมชนพัฒนา 1(5),
 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560.
- โปรดปราน เพชรสด. (2558). **แนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคม
 ผู้สูงอายุชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง.** ระยอง. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2554). **มิติสู่คุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในชุมชน.** กรุงเทพฯ. ทีคิวพี.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). **รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2555.** สนับสนุน
 โดยกองทุนผู้สูงอายุคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. บริษัท ทีคิวพี.
- ยุวดี รอดจากภัย, กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจและไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์. (2557). **รูปแบบการพัฒนาชุมชน
 และครอบครัวต้นแบบเพื่อดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการ.** ปราจีนบุรี.

- เยาวลักษณ์ ปรปักษ์ขาม และจรรยา ภัทรอาชาชัย. (2550). ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2547. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 1(2), มกราคม - สิงหาคม 2547 : 98 -115
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ.
นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. (2541). ภาษาศาสตร์ ภาษาไทย. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา บุญเกิด. (2557). ความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว. (2557). พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลคลองตำหรุ อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชย์อยู่สาโก. (2550). พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองท่าเรือ-พระแท่น อำเภอกำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุดารัตน์ สุตสมบุญ. (2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 7(1), มกราคม - มิถุนายน 2557: 77.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2529). การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะอนุกรรมการแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านการศึกษาและอาชีพของทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- โสภภาพรรณ รัตน์. (2555). ทางเลือกวัยสูงอายุ อยู่ดีมีคุณภาพ. กรุงเทพฯ. แสงดาว.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). ภูมิปัญญาชาวบ้าน 4 ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของ ชาวบ้านไทย. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (2012). องค์การแรงงานระหว่างประเทศ - สหภาพแรงงานไทย การประชุมของการให้สัตยาบันและการปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.thaitgri.org/images/document/Relative_work/Kusol_MOL.pdf
- อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม. (2544). เศรษฐศาสตร์มหภาค (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Harold D, Koontz. (1972). **Analysis of Managerial Functions**. New York : McGraw - Hill Book.
- Ernest, Dale. (1973). **Theory and Practice**. New York : McGraw – Hill.
- Garcia, B.M. (1985). **Sociology of development: perspectives and issues**. Philippines: National Book Store.
- Cowgill D. O. (1986). **Aging Around the World**. Belmont, Ca : Wadsworth.
- Newman, William H. and Summer, Charles E. (1964). **The Process of Management**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Robbins & DeCenzo. (2004), Certo. (2003). **Revision : [cited 2017 Dec 18]**. Available from : <http://www.gotoknow.org/posts/447935>
- Dupuis, Kousaie, Wittich and Spadafora. (2007). **Aging Research Across Disciplines: A Student-Mentor Partnership Using the United Nation Principles for Older Person**. *Educational Gerontology*. 33: 273-292.
- United Nations. (2012). **World Population Prospects-The 2010 Revision : [cited 2017 Oct 3]**. Available from: <https://www.un.org/development/desa/publications/world-population-prospects-the-2012-revision.html>
- E-newsletter. (2017). **จดหมายข่าว TEFSO อีซู เฟล็กที (TEFSO):[cited 2017 Nov 16]**. Available from: <http://tefso.org/th/2016/12/26/th-tefso-e-newsletter-no-4-nov-dec16/>

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) ผศ.จิรภัทร ใจอารีย์
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) jerapatjaiarree
2. หมายเลขบัตรประชาชน 3101202384297
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม
โทรศัพท์ 092-4984596
โทรศัพท์มือถือ 0924984596
E-mail : j_jaiarree@hotmail.com

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก 100/211 ซ.5 หมู่บ้าน พิษณุโลกเมืองใหม่ ถ. สิงห์วัฒน์ ต.พลาญชุมพล อ.เมือง
จ.พิษณุโลก

5. ประวัติการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จากสถาบัน	สาขาวิชา	ปีที่จบการศึกษา
ปริญญาโท	มหาวิทยาลัยเกริก	การเงิน	2539
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อุตสาหกรรม บริการ	2529

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

7. ประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ปี (ระยะเวลา)	สถานะ	เรื่อง(แหล่งทุน)
26 ธันวาคม พ.ศ.2559 -30 กันยายน พ.ศ.2560	หัวหน้าโครงการ	การรับทุนย่อย โครงการศูนย์สนับสนุนการเรียนรู้ องค์กรสุขภาวะระหว่างโครงการศูนย์สนับสนุนการ เรียนรู้องค์กรสุขภาวะโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม
19-20 พฤศจิกายน พ.ศ.2559	หัวหน้าโครงการ	โครงการ การจัดบริการทางสังคมผู้สูงอายุใน ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ
ปี (ระยะเวลา)	สถานะ	เรื่อง(แหล่งทุน)
22 กรกฎาคม พ.ศ.2559	หัวหน้าโครงการ	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัย ทางด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยการเรียน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านการสอนแบบใช้ปัญหา เป็นหลัก(Problem base learning) : กรณีศึกษา ราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - สกุล : วิสันต์ ปิ่นสุวรรณ

ชื่อ - สกุล : wisun pinsuwun

ตำแหน่ง : เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน ชำนาญงาน

สังกัดหน่วยงาน : อบต. ป่อร้อง

โทรศัพท์ : 063-946-3965 โทรสาร : -

โทรศัพท์มือถือ : 063-946-3965 E-mail : Bohranglocal@gmail.com

เลขที่บัตรประชาชน : 1670500012345

ชื่อ - สกุล : ศักดิ์ชัย เพชรสุวรรณ

ชื่อ - สกุล : Sukchai Phetsuwan

ตำแหน่ง : -

สังกัดหน่วยงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โทรศัพท์ : 086-293-1485 โทรสาร : -

โทรศัพท์มือถือ : 086-293-1485 E-mail : hs9min@gmail.com

เลขที่บัตรประชาชน : 3900200055603

ชื่อ - สกุล : ธนพร บัวรอด

ชื่อ - สกุล : Thaporn Burroad

ตำแหน่ง : อาจารย์สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

สังกัดหน่วยงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผลงานด้านการวิจัย : การพัฒนาชุมชน “ลับแล : เมืองเขาเล่าว่า” จากฐานทุนทางสังคม
ของตำบลศรีพนมมาศ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.

โทรศัพท์ : 081-953-1473 โทรสาร : 055-267-103

โทรศัพท์มือถือ : 081-953-1473 E-mail : Fabjoyd@gmail.com

เลขที่บัตรประชาชน : 1102000237794

ชื่อ - สกุล : เรน่า วาริปาน

ชื่อ - สกุล : Rena Varipan

ตำแหน่ง : นักศึกษาสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

สังกัดหน่วยงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โทรศัพท์ : 092-2327740 โทรสาร : -

โทรศัพท์มือถือ : 092-2327740 E-mail : o_ouioay_o@hotmail.com

เลขที่บัตรประชาชน : 1209700635658